

Successieplanning

Bij nieuw-samengestelde gezinnen en
kinderloze koppels

Liesbeth Franck
Cazimir Advocaten

1

ERFRECHT

2

Wettelijk erfrecht

Wettelijk erfrecht: wanneer er geen afwijkend testament werd opgemaakt

Bepalen van orde en graad

- **Orde:** een groep van erfgenamen die (samen genomen) anderen uitsluiten (of worden uitgesloten), ongeacht de graad t.a.v. de erflater
 - **eerste orde:** afstammelingen van de overledene (niet: stiefkinderen!)
 - **tweede orde:** (half)broer(s) en (half)zus(sen) en ouders (als zij samen met (half)broer(s)/zus(sen) of hun afstammelingen tot de nalatenschap komen)
 - **derde orde:** ascendenten van de overledene
 - **vierde orde:** zijverwanten t.e.m. de vierde graad, andere dan (half)broer(s) en (half)zus(sen) en hun afstammelingen

- **Graad:**
 - binnen elke orde erft de dichtste in graad (uitzondering: plaatsvervulling)
 - gelijken in graad binnen dezelfde orde verkrijgen een gelijk aandeel
 - bloedverwanten verder dan de vierde graad erven niet (uitzondering: plaatsvervulling)

Wettelijk erfrecht

Erfrecht van de langstlevende echtgenoot

- Erfrechtelijke aanspraken wijzigen in functie met wie LLE tot nalatenschap komt

- In samenloop met afstammelingen van de erflater
 - LLE erft het vruchtgebruik (! ook op het eigen vermogen van de erflater)
 - afstammelingen erven de blote eigendom

- In samenloop met andere bloedverwanten dan afstammelingen of zijverwanten uit de vierde orde van de erflater
 - LLE erft het eigen vermogen van de erflater in vruchtgebruik en het aandeel van de erflater in het gemeenschappelijk vermogen / in een onverdeeldheid exclusief tussen de echtgenoten in volle eigendom

- In samenloop met erfgerechtigden uit de vierde orde of in een nalatenschap zonder erfgerechtigde bloedverwanten van de erflater
 - LLE erft de volledige nalatenschap in volle eigendom

- Wettelijk toegekend opvolgend vruchtgebruik, zie verder

Wettelijk erfrecht

Erfrecht van de langstlevende samenwonende partner

- **Wettelijk samenwonende partner:** erft het vruchtgebruik op de gezinswoning en het daarin aanwezige huisraad / recht op huur
 - > ongeacht met wie LLWSP in samenloop komt
 - > LLWSP mag geen afstammeling zijn van erflater
- wettelijk toegekend opvolgend vruchtgebruik:

LLWSP erft het vruchtgebruik op de gezinswoning en huisraad wanneer deze met voorbehoud van vruchtgebruik werden geschonken en deze ten tijde van de schenking reeds de hoedanigheid van wettelijk samenwonende partner had
- **Feitelijk samenwonende partner:** geen wettelijk erfrecht (testament vereist)

ERFBELASTING

Vlaamse erfbelasting: overzicht

- Categorie I : tarief in rechte lijn en tussen partners
- Categorie II: andere verkrijgingen (broers en zussen)
- Categorie III: andere verkrijgingen (anderen)

Vlaamse erfbelasting: tarief in rechte lijn en tussen partners

Schijf in euro	Toepasselijk tarief	Totaalbedrag belasting op voorgaande schijf
0,01 - 50.000	3%	/
50.000,01 - 250.000	9%	1.500
> 250.000	27%	19.500

Gesplitste taxatie: afzonderlijke berekening op netto-actief onroerende goederen en netto-actief roerende goederen
→ progressievoordeel

Vlaamse erfbelasting

Categorie I: rechte lijn en tussen partners (echtgenoten en samenwonenden)

- Partners
 - echtgenoten = wettelijk samenwonenden = feitelijk samenwonenden
 - ! feitelijk samenwonenden: specifieke voorwaarden:
 - op dag van overlijden van nalatenschap: ten minste één jaar ononderbroken samenwonen met erflater (uitz. overmacht)
 - voeren van een gemeenschappelijke huishouding
 - inschrijving in bevolkingsregister: weerlegbaar vermoeden

9

Vlaamse erfbelasting

Partners:

● Vrijstelling gezinswoning

- aandeel partner in gezinswoning op het ogenblik van overlijden eerststervende wordt vrijgesteld
- partner mag geen bloedverwant in rechte lijn van erflater zijn
- feitelijk samenwonende partner: 3 jaar ononderbroken samenwonen

● Vrijstelling eerste 50.000 roerende goederen

- Bijkomende vrijstelling voor erfbelasting op de eerste 50.000 euro aan roerende goederen
- feitelijk samenwonende partner: 1 jaar ononderbroken samenwonen

10

Vlaamse erfbelasting

Categorie I: rechte lijn en tussen partners (echtgenoten en samenwonenden)

- Kinderen, (achter)kleinkinderen, ouders, (over)grootouders
- Adoptiekinderen?
 - volle adoptie: volledige gelijkschakeling met afstammelingen
 - gewone adoptie: in principe tarief anderen, tenzij aan de hierna genoemde voorwaarden is voldaan:
 - adoptiekind is een kind van de partner van de adoptant
 - adoptiekind op moment van adoptie onder voogdij geplaatst of wees was
 - van een voor het vaderland gestorven vader of moeder
 - adoptiekind voor leeftijd van 21 jaar gedurende drie achtereenvolgende jaren hoofdzakelijk van de adoptant of van de adoptant en zijn partner, de hulp en verzorging gekregen die kinderen normaal van hun ouders krijgen
 - het kind geadopteerd is door een persoon van wie al de afstammelingen voor het vaderland gestorven zijn

Vlaamse erfbelasting

Categorie I: rechte lijn en tussen partners (echtgenoten en samenwonenden)

- Stiefkinderen?
 - neutraliteit samenlevingsvorm
 - fiscaal statuut: gelijkschakeling: tarief in rechte lijn
 - geen wettelijk erfrecht
 - opgelet: niet na echtscheiding (tenzij zorgkind)
 - niet voor stiefkleinkinderen

Vlaamse erfbelasting

Categorie I: rechte lijn en tussen partners (echtgenoten en samenwonenden)

- Zorgkinderen?
 - fiscaal statuut: gelijkschakeling: tarief in rechte lijn
 - geen wettelijk erfrecht
 - Voorwaarden:
 - zorgkind moet voor de leeftijd van 21 jaar hebben ingewoond bij de erflater gedurende drie achtereenvolgende jaren
 - zorgkind heeft van erflater hoofdzakelijk de hulp en verzorging gekregen die kinderen normaal van hun ouders krijgen
 - inschrijving van het zorgkind in het bevolkings- of vreemdelingenregister op het adres van de zorgouder geldt als weerlegbaar vermoeden van inwoning
 - tarief in rechte lijn geldt enkel op het vlak van het tarief en de verminderingen
 - bloedverwanten van het zorgkind of de zorgouder komen niet in aanmerking voor het tarief in rechte lijn

13

Vlaamse erfbelasting: tarief

Tot 31 augustus 2018			Sinds 1 september 2018		
	<i>Broers en zussen</i>	<i>Anderen</i>		<i>Broers en zussen</i>	<i>Anderen</i>
			0,01 - 35.000	25%	25%
0,01 - 75.000	30%	45%	35.000,01 - 75.000	30%	45%
75.000,01 - 125.000	55%	55%	> 75.000	55%	55%
> 125.000	65%	65%			

14

Vlaamse erfbelasting

Categorie II: andere verkrijgingen (broers en zussen)

- wel: broers, zussen, halfbroers en halfzussen
- niet: schoonbroers, schoonzussen, kinderen van vooroverleden broers en zussen
- geen gesplitste taxatie: geen splitsing tussen roerend en onroerend erfdeel
- broers en zussen: tarief toepassen op het overeenstemmende gedeelte van het netto-aandeel van elk van de rechtverkrijgenden → op elk erfdeel afzonderlijk

15

Vlaamse erfbelasting

Categorie III: andere verkrijgingen (anderen)

- geen gesplitste taxatie: geen splitsing tussen roerend en onroerend erfdeel
- tarief toepassen op de som van de netto-aandelen verkregen door de anderen, daarna proportionele verdeling van de rechten onder de verschillende erfgenamen

16

Vlaamse erfbelasting

Voorbeeld

- Marie overlijdt, laat een roerend vermogen na van 500.000 euro en laat als enige erfgenaam na haar echtgenoot Sven (en achternicht). Sven erft alles. Hoeveel erfbelasting betaalt hij?

○ $50.000 \times 3\%$ (vrijgesteld) + $200.000 \times 9\%$ + $250.000 \times 27\%$ = 85.500 euro

○ Gemiddeld tarief van 17,1%

- Sven overlijdt als langstlevende en laat een roerend vermogen van 500.000 euro na. Enige erfgenaam is zijn broer, Bert. Hoeveel erfbelasting betaalt Bert?

○ $35.000 \times 25\%$ + $40.000 \times 30\%$ + $425.000 \times 55\%$ = 254.500 euro

○ Gemiddeld tarief van 50,9%

17

Vlaamse erfbelasting

Voorbeeld

- Marie overlijdt als langstlevende en laat een roerend vermogen van 500.000 euro na. Enige erfgenaam is haar achternicht, Sofie. Hoeveel erfbelasting betaalt Sofie?

○ $35.000 \times 25\%$ + $40.000 \times 45\%$ + $425.000 \times 55\%$ = 260.500 euro

○ Gemiddeld tarief van 52,1%

18

Vlaamse erfbelasting

Nieuw

- begunstiging van non-profitorganisaties
 - artikel 2.7.3.2.15 VCF - (omgekeerde) duo-legaten
 - het bedrag dat het goede doel verkrijgt om de erfbelasting van andere erfgenamen, legatarissen of begiftigden te betalen, maakt geen deel uit van de belastbare grondslag van het goede doel, maar wel van de belastbare grondslag van de andere erfgenamen, legatarissen of begiftigden
 - het gebruteerde bedrag van de tenlastelegging op het goede doel wordt ook als legaat beschouwd in hoofde van de andere erfgenaam, legataris of begiftigde
 - IWT: nalatenschappen opgevallen vanaf 1 juli 2021
 - probleem: bestaande testamenten → risico: goede doelen zullen legaat verwerpen
 - tariefverlaging goede doelen
 - 0% in erf- en schenkelasting voor goede doelen, behalve beroepsverenigingen en private stichtingen
 - behoud van tarieven (8,5% erfbelasting en 5,5% schenkelasting) voor beroepsverenigingen en private stichtingen
 - IWT: overlijdens en schenkingen vanaf 1 juli 2021

Vlaamse erfbelasting

Nieuw

- invoering vriendenerfenis (artikel 2.7.5.0.6. VCF)
 - kan genieten van meest gunstige tarief (3%) op nettoverkrijging van 15.000 EUR
 - beperkt tot natuurlijke personen
 - aangeduid in testament met uitdrukkelijke aanduiding vriendenerfenis
 - belastingvermindering bedraagt hoogstens 3.300 EUR
 - *pro rata* verdeling indien meerdere aangeduid
 - belastingvermindering wordt toegepast nadat alle gunstmaatregelen worden toegekend
 - IWT: nalatenschappen opgevallen vanaf 1 juli 2021

Successieplanning bij nieuw-samengestelde gezinnen

21

Inhoudstafel

- I. Inleiding
- I. Algemene bepalingen
- I. Hypotheses
 - A. Alle kinderen gelijk behandelen
 - B. Optimaal beschermen langstlevende partner
 - A. Partner zo weinig mogelijk toebedelen
 - A. Minderjarige niet-gemeenschappelijke kinderen

22

INLEIDING

23

I. Inleiding

- Meer en meer nieuw-samengestelde gezinnen
 - Ongeveer 1 op de 4 gezinnen
- Vaak andere wensen dan een klassiek gezin
 - => Evenwicht nieuwe partner/kinderen
 - => Nood aan aangepaste juridische structuur

24

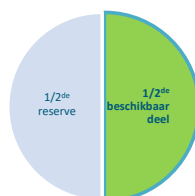

ALGEMENE BEPALINGEN

25

II. Algemene bepalingen

- Planning via testament/schenking
 - Stiefkinderen geen wettelijke erfgenamen
 - Rekening houden met breukdelen beschikbaar deel (en dus van reserve)
 - Globale reserve van de kinderen: $\frac{1}{2}$ (ongeacht aantal kinderen)

26

II. Algemene bepalingen

- Planning via testament/schenking:
 - Fictieve massa (FM) = Bestaande goederen
 - Schulden
 - + Schenkingen gedaan bij leven

=> Sinds 1 september 2018 heeft men meer mogelijkheden om eigen en stiefkinderen gelijk te behandelen (zolang aantal stiefkinderen \leq aantal kinderen), maar deze mogelijkheden zijn niet onbeperkt

- Fiscaal: stiefkinderen worden gelijkgeschakeld met afstammelingen in rechte lijn (opgelet: geldt niet voor stiefkleinkinderen)

27

II. Algemene bepalingen

- Planning via huwelijkscontract: in principe reserveproof maar rekening houden met artikel 1464 en 1465 oud BW:
 - 1464 oud BW: *Het beding van ongelijke verdeling en het beding van verblijving van het gehele gemeenschappelijke vermogen worden niet beschouwd als schenkingen, maar als huwelijksvoorwaarden.*
*Zij worden echter wel als schenkingen beschouwd voor **het aandeel boven de helft** dat aan de langstlevende echtgenoot wordt toegewezen in de waarde, op de dag der verdeling, van de tegenwoordige of toekomstige goederen die de vooroverleden echtgenoot in het gemeenschappelijk vermogen heeft gebracht door een uitdrukkelijk beding in het huwelijkscontract.*
 - Voor ALLE kinderen, zowel gemeenschappelijk als niet-gemeenschappelijk

28

II. Algemene bepalingen

- Artikel 1465 oud BW:
 - *Ingeval er kinderen zijn (die niet gemeenschappelijk zijn), blijft elk beding in het huwelijkscontract hetwelk ten gevolge heeft dat aan een der echtgenoten **meer wordt gegeven dan het beschikbaar gedeelte, zonder gevolg ten aanzien van het meerdere**; gelijke verdeling van hetgeen is overgespaard van de wederzijdse inkomsten der echtgenoten, al zijn die ongelijk, wordt echter niet beschouwd als een voordeel waardoor de kinderen (die niet gemeenschappelijk zijn) worden benadeeld. Een kind van een van de echtgenoten dat gewoon of ten volle is geadopteerd door de andere echtgenoot, wordt beschouwd als een gemeenschappelijk kind.*

29

II. Algemene bepalingen

Plafond = afhankelijk naargelang het om gemeenschappelijke of niet-gemeenschappelijke kinderen gaat.

WANT: de gemeenschappelijke kinderen zullen nadien erven van de langstlevende echtgenoot, terwijl voor de niet-gemeenschappelijke uitstel van erfrecht tevens afstel van erfrecht betekent.

A. Gemeenschappelijke kinderen

Plafond = 1464 oud BW: - De eigen inbreng van de langstlevende;
 - Alle aanwinsten;
 - De helft van de inbreng van de overledene.

A. Niet-gemeenschappelijke kinderen

Plafond = 1465 oud BW: - De eigen inbreng van de langstlevende;
 - De helft van de aanwinsten.

30

II. Algemene bepalingen

- Nieuw erfrecht: wijziging/vereenvoudiging omzettingsregels VG
 - Op eenvoudig verzoek niet-gemeenschappelijk kind of LLE, zonder tussenkomst rechter
 - Bij minnelijke vereffening-verdeling: eis formuleren voor afsluiting verdeling
 - Bij gerechtelijke vereffening-verdeling: meedelen bij de aanspraken aan notaris-vereffenaar
 - Wijze en modaliteiten in onderlinge overeenstemming
 - Bij gebrek aan akkoord: omgezet in aandeel van nalatenschap in VE
 - Recht op omzetting
 - Rechter mag niet weigeren
- LLE wel nog vetorecht voor omzetting VG op gezinswoning en huisraad

31

II. Algemene bepalingen

Discrepantie burgerlijk-fiscaal recht

Voorbeeld: man overlijdt en laat een kind van 42 jaar (uit vorige relatie) en een echtgenote van 41 jaar na

- op burgerrechtelijk vlak:
 - vruchtgebruik bedraagt 22,67% van de waarde van het goed
 - want vruchtgebruiker wordt geacht 62 jaar te zijn (Assepoesterclausule)
- fiscaal: 56%

→ LLE krijgt een vruchtgebruik ter waarde van 22,67%, maar betaalt erfbelasting op een waarde van 56%

→ dit werd niet rechtgezet in de hervorming van het erfrecht

32

HYPOTHESES

33

III. Hypotheses

- Bespreking aan de hand van 4 verschillende hypothesen:
 - A. Alle kinderen gelijk behandelen
 - B. Optimaal beschermen langstlevende partner
 - C. Partner zo weinig mogelijk toebedelen
 - D. Minderjarige niet-gemeenschappelijke kinderen

34

HYPOTHESES

A. Alle kinderen gelijk behandelen

35

A. Alle kinderen gelijk behandelen

- **Situatie:** Men heeft een nieuwe relatie en een goede band met de kinderen van zijn/haar nieuwe partner (bv. mee opgevoed van jonge leeftijd)
- **Wens:** Men wil de eigen kinderen en de stiefkinderen gelijk behandelen.
- **Problemen:**
 - De eigen kinderen zijn reservataire erfgenamen.
- **Mogelijkheden:**
 - Via testament: beschikbaar deel toebedelen
 - Via adoptie: gewone of volle adoptie
 - Via erfovereenkomst

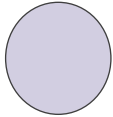

36

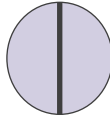
A. Alle kinderen gelijk behandelen

- 1. Partners zijn gehuwd onder een gemeenschapsstelsel

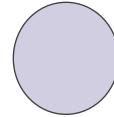
Eigen vermogen man

Gemeenschappelijk vermogen

Eigen vermogen vrouw

Bij overlijden:

- LLE krijgt de helft van het gemeenschappelijk vermogen, ongeacht hoeveel de echtgenoten hieraan hebben bijgedragen.
- De andere helft gaat in principe in VG naar LLE en in BE naar de eigen kinderen.

Probleem: voorhuwelijkse kinderen van de eerststervende erven wettelijk niet van de LLE.

Dus opletten met **keuze-/verblijvingsbedingen (gedeeltelijke bescherming: artikel 1465 oud BW)**

37

A. Alle kinderen gelijk behandelen

- 2. Partners zijn gehuwd onder een stelsel van scheiding van goederen of zijn wettelijk of feitelijk samenwonend

Eigen vermogen man

Eventueel goederen in onverdeeldheid

Eigen vermogen vrouw

=> Dit probleem stelt zich niet. Het erfrecht van de langstlevende echtgenoot hangt af van met wie deze in samenloop komt:

- Met kinderen van echtgenoot: verkrijgt enkel vruchtgebruik van nalatenschap van echtgenoot
- Met ascendenten/broers/zussen: verkrijgt volle eigendom van de exclusief onverdeelde goederen/ GV & vruchtgebruik op eigen vermogen echtgenoot
- Alleen of met erfgenamen uit de vierde orde: verkrijgt volle eigendom van de hele nalatenschap

Uitzonderingen: TIGV, verrekenbeding, ...

38

A. Alle kinderen gelijk behandelen

Mogelijke oplossing: testament

VB1: Dhr X en mevrouw Y hebben samen 2 zonen A en B. Mevrouw Y heeft uit een vorige relatie een zoon en een dochter, zijnde C en D. Dhr X beschouwt deze echter als eigen kinderen en wilt ze allen gelijk behandelen bij zijn overlijden. Hij maakt hiertoe een testament op.

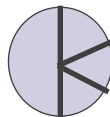
	Oud erfrecht		Nieuw erfrecht	
	reserve	beschikbaar	reserve	beschikbaar
A	1/3		1/4	
B	1/3		1/4	
C		1/6		1/4
D		1/6		1/4

A. Alle kinderen gelijk behandelen

VB2: Koppel heeft 1 gemeenschappelijk kind en de vrouw had reeds 3 kinderen uit een vorige relatie. De man wil de 4 kinderen gelijk behandelen in zijn nalatenschap.

- Probleem: reserve = 1/2de in het voordeel van het gemeenschappelijke kind.
=> De man kan de drie andere kinderen hier echter maximaal elk 1/6de geven.

gemeenschappelijk kind

3 niet-gemeenschappelijke kinderen

A. Alle kinderen gelijk behandelen

1 Mogelijke oplossing: adoptie

- Volle adoptie
 - Enkel van minderjarigen
 - Breuk met oorspronkelijke familie
- Gewone adoptie
 - Zowel minder- als meerderjarigen
 - Laat erfrecht in oorspronkelijke familie bestaan
 - Creëert erfrecht in de nieuwe familie in eerste graad

! opgelet: ook impact op erfrecht in nalatenschap geadopteerde

41

A. Alle kinderen gelijk behandelen

2 Mogelijke oplossing: globale erfovereenkomst

- Incl. stiefkinderen: er moet evenwicht zijn tussen de toebedelingen aan de eigen kinderen
- Evenwicht
- Omschrijving gedane giften/genoten voordelen

42

Dia 41

- 1 ingevoegd overeenkomstig 'oplossing testament'
Naomi Van Laer; 22/09/2021

Dia 42

- 2 ingevoegd, voor een gelijkaardige layout/opbouw
Naomi Van Laer; 22/09/2021

A. Alle kinderen gelijk behandelen

VLABEL SP nr. 19006 d.d. 18 maart 2019

Toekenning van schuldvorderingen in een erfovereenkomst

- “De toekenning van een schuldvordering zoals bedoeld in artikel 1100/7, §1, derde lid oud BW moet beschouwd worden als een onrechtstreekse schenking door de ouder(s) aan het kind dat de schuldvordering verkrijgt”
- Bijgevolg is er volgens VLABEL schenk- of erfbelasting verschuldigd
 - schenkbelasting
 - initieel geschonken goed = onroerend goed, dan tarieven voor onroerende goederen.
 - wel teruggave van schenkbelasting voor overbedeelde kind
 - initieel geschonken goed = roerend goed, dan tarieven roerende goederen
 - wel teruggave van schenkbelasting voor overbedeelde kind
 - erfbelasting
 - indien initieel geschonken goed = roerend goed en vordering is pas opeisbaar bij overlijden van de ouder (fictief legaat)

A. Alle kinderen gelijk behandelen

VLABEL SP nr. 19006 d.d. 18 maart 2019

Toekenning van schuldvorderingen in een erfovereenkomst - fiscale kwalificatie?

- Wijziging standpunt op 14 april 2020:
 - Het geval waarin de ouder(s) aan één of meer kinderen, die *vroeger reeds een schenking of een ander voordeel hebben gekregen*, de last oplegt/opleggen een geldsom te betalen aan één of meer andere kinderen die tot dan toe minder werden bevoordeeld, wordt noch als een onrechtstreekse schenking door de ouders noch als schenking tussen de kinderen beschouwd.
 - De toekenning van een schuldvordering die niet ter compensatie van een eerder genoten schenking/voordeel opgelegd wordt, wordt eveneens fiscaal neutraal behandeld.

→ In deze hypothesen is er volgens VLABEL geen schenk- of erfbelasting meer verschuldigd

A. Alle kinderen gelijk behandelen

VLABEL SP nr. 19006 dd. 14 april 2020

Toekenning van schuldvorderingen in een erfovereenkomst - fiscale kwalificatie?

- Indien de schuldvordering (ten voordele van kind A) wordt opgelegd als last van een nieuwe schenking (aan kind B) die in de erfovereenkomst wordt gedaan (= secundaire schenking):
 - In deze hypothese is er volgens VLABEL nog steeds schenkbelasting verschuldigd (art. 2.8.3.0.1, §3 VCF)
 - Kind A wordt belast op de waarde van de schuldvordering
 - Kind B wordt belast op de waarde van de schenking - de waarde van de schuldvordering

A. Alle kinderen gelijk behandelen

VLABEL SP nr. 19006 dd. 14 april 2020

Toekenning van schuldvorderingen in een erfovereenkomst - fiscale kwalificatie?

- Erfovereenkomsten verleden voor 1 juli 2020
 - De begunstigde van de betaalde schuldvordering, die schenkbelasting betaald heeft, kan bezwaar indienen, hetzij ambtshalve ontheffing vragen.
 - De schuldenaar-betaler van de schuldvordering, kan deze nog als secundaire last in mindering brengen van zijn vroeger verkregen schenking, en ambtshalve ontheffing vragen
 - tenzij de schuldvordering niet meer belast wordt met schenk- of erfbelasting,
 - tenzij er teruggave werd toegestaan van schenk- of erfbelasting aan de begunstigde van de schuldvordering
 - Indien een schuldvordering werd opgenomen die betaalbaar werd gesteld bij het overlijden van de toekomstige erflater, zal deze schuldvordering geen aanleiding geven tot het heffen van erfbelasting (geen toepassing van art. 2.7.1.0.3, 3° VCF)

A. Alle kinderen gelijk behandelen

VLABEL SP nr. 19006 dd. 14 april 2020

Toekenning van schuldvorderingen in een erfovereenkomst - fiscale kwalificatie?

Voorbeeld:

- Op 20 mei 2020 heeft vader het appartement aan zee ter waarde van €460.000 aan zijn zoon Jan geschonken. Jan betaalde hierop schenkbelasting (tarieven tot 27%).
- Op 26 mei 2020 besluit vader om een globale erfovereenkomst met zijn kinderen te sluiten. Hierbij krijgt zijn zoon, Tim, een schuldvordering op Jan ter waarde van €230.000 als compensatie voor het eerder geschonken appartement aan zee.

A. Alle kinderen gelijk behandelen

VLABEL SP nr. 19006 dd. 14 april 2020

Toekenning van schuldvorderingen in een erfovereenkomst - fiscale kwalificatie?

- Toepassing originele versie van het standpunt:
 - art. 2.8.3.0.1, §3 VCF: Jan, kan de schuldvordering als secundaire last in mindering brengen van zijn eerder verkregen schenking, en ambtshalve ontheffing vragen
 - €460.000-€230.000= €230.000
 - Jan wordt voortaan belast op €230.000 (tarieven tot 9% schenkbelasting)
 - Tim wordt belast op €230.000 (tarieven tot 9% schenkbelasting)
- Toepassing nieuwe versie van het standpunt:
 - Jan wordt belast op €460.000 (tarieven tot 27% schenkbelasting)
 - Tim wordt niet belast op €230.000

HYPOTHESES

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

49

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

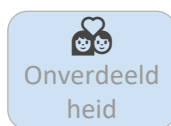
- **Situatie:** Men heeft een nieuwe relatie en een slechte band met zijn/haar eigen kinderen uit een vorige relatie.
- **Wens:** Men wil deze kinderen uit een vorige relatie zo weinig mogelijk toebedelen en/of de partner maximaal beschermen.
- **Probleem:** Deze kinderen zijn reservataire erfgenamen.
- **Mogelijkheden:**
 - Via huwelijksvermogensstelsel: inbreng en ongelijke verdeling
 - Via erfrecht: maximale bescherming langstlevende partner
 - Via schenking
 - Aanwas/tontine

50

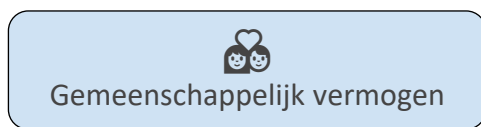
B. Optimaal beschermen langstlevende partner

- Stelsel van scheiding van goederen
 - Huwelijkscontract
 - Het stelsel van de koude uitsluiting
 - Twee vermogens: echtgenoten delen niet in vermogensopbouw van de andere
 - Goederen die samen worden verworven: gemeenrechtelijke onverdeeldheid

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

- Stelsel algehele gemeenschap
 - Eén vermogen
 - Uitzondering: voorbeeld uitgesloten schenking/erfenis ouders

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

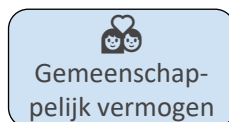
- Het wettelijk stelsel

- Drie vermogens

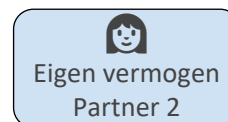
Eigen vermogen

- eigen omwille van **oorsprong**: voorhuwelijkse goederen, goederen verkregen uit schenking en/of erfenis
- eigen omwille van **aard**: strikt persoonlijke goederen en accessoria

Gemeenschappelijk vermogen

- alles wat men verwerft binnen het huwelijk (incl. inkomsten EV)
- restcategorie (vermoeden van gemeenschap)

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

- Wederbelegging eigen gelden in het wettelijk stelsel

- Wederbelegging = uitzondering op basisregel: aanwinsten tijdens huwelijk zijn gemeenschappelijk
- Kan zonder toestemming van de andere echtgenoot
 - uitzondering: vervroegde onroerende wederbelegging
- Onroerende wederbelegging
 - aankoopakte vermeldt wederbelegging
 - meer dan de helft met eigen gelden betaald (ook kosten)
 - bij voorkeur in akte oorsprong van geld vermelden
 - bij voorkeur andere echtgenoot mee laten tekenen (kennisname)
 - mogelijkheid vervroegde wederbelegging

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

○ Roerende wederbelegging

- geen formaliteiten
- vroeger: alles of niets
- geen vervroegde wederbelegging mogelijk
- nieuw huwelijksvermogensrecht: wijziging

Wederbelegging wordt geacht te zijn gedaan ten aanzien van een echtgenoot, wanneer komt vast te staan dat de verkrijging van roerende goederen [1 voor meer dan de helft]1 betaald is uit gelden of uit de opbrengst van de vervreemding van andere goederen waarvan het karakter van eigen goed is aangetoond overeenkomstig de bepalingen van de voorgaande artikelen.

55

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

● **Opletten met valkuilen van het wettelijk stelsel**

- Bvb. problematiek rekening-courant vennootschappen, vermenging
 - Debetsaldo
 - afhalingen bijdragen tot gezinsuitgaven?
 - ja: rekening-courant op gemeenschappelijke naam
 - nee: rekening-courant op persoonlijke naam
 - Creditsaldo?
 - Wederbelegging eigen vermogen
 - persoonlijke naam
 - maar interesten gemeenschappelijke naam
 - Uit gemeenschappelijk vermogen: gemeenschappelijke naam
 - Veel foutieve boekingen wegens gebrek aan informatie

56

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

o Bvb. Gelden op rekening

- Criterium: herkomst/oorsprong van gelden
 - wettelijk vermoeden van gemeenschap
 - titularis bankrekening is niet doorslaggevend
→ regelt enkel de relatie met de bank
- Problematiek: vermenging = onvermijdelijk
 - door andere stortingen of door interesten
 - vermijden:
 - Bewijsregels huwelijkscontract
 - Overeenkomst met bank dat interesten op gemeenschappelijk rekening worden doorgestort
 - Geschrift tussen echtgenoten omtrent individualisering
- Problematiek voor vermogensplanning
 - voorbeeld: schenking tussen echtgenoten eigen goederen

57

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

Mogelijke planningstechnieken

(1) via huwelijksvermogensstelsel - inbreng en ongelijke verdeling

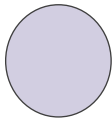

58

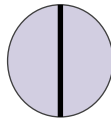
B. Optimaal beschermen langstlevende partner

1. Pro memorie: partners zijn gehuwd onder een gemeenschapsstelsel

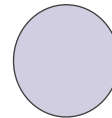
Eigen vermogen man

Gemeenschappelijk vermogen

Eigen vermogen vrouw

Bij overlijden:

- LLE krijgt de helft van het gemeenschappelijk vermogen, ongeacht hoeveel de echtgenoten hieraan hebben bijgedragen.
- De andere helft gaat in principe in VG naar LLE en in BE naar de eigen kinderen.
- Het eigen vermogen komt toe aan de eigen kinderen van de man.

Echter: men kan van deze 50/50 verdeling conventioneel afwijken (opgelet: 1465 oud BW).

59

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

➤ Burgerrechtelijk:

A. Beding van ongelijke verdeling:

- Verblijvingsbeding = toebedeling van het volledige GV aan LLE
- Keuzebeding = LLE kiest hoe GV wordt verdeeld
- Voordeel voor LLE: behoud van beschikking over de goederen zelf
- Toegestaan: art. 1461 oud BW (wettelijk stelsel) en art. 1469, §1 (SVG) vanaf 1/9/2018

B. Beding van vooruitmaking

- LLE mag goederen uit GV voorafnemen (bepaalde goederen of naar keuze van LLE)
- Heeft uitwerking vooraleer tot verdeling wordt overgegaan
 - goederen worden aan de onverdeeldheid onttrokken
- Geen verdelingsakte vereist
 - geen verdelingsrecht verschuldigd bij voorafname OG
- Toegestaan: art. 1457 oud BW

60

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

C. Beding van ongelijke verdeling

- LLE kiest na het overlijden vrij welke goederen hij/zij uit het GV in zijn/haar kavel opneemt:
 - geheel of gedeeltelijk (breukdeel/percentage)
 - in volle eigendom, in blote eigendom en/of in vruchtgebruik (aard van het recht)
- Keuze gewenste goederen
 - afhankelijk van relatie met de kinderen, behoeften inzake levensstandaard en financiële noden/prioriteiten, het al dan niet behoefte hebben aan vrije beschikking over erfgoederen (zijn “goesting doen”), het fiscale plaatje (in Vlaams en Brussels Hoofdstedelijk Gewest: vrijstelling erfbelasting op vererving gezinswoning)
- Verdelingsakte vereist: verdelingsrecht verschuldigd bij opname OG

61

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

- Niet uitdrukkelijk in de wet voorzien: wordt aanvaard (art. 1387 en 1451 oud BW)
- Voordeel: flexibiliteit, alle mogelijkheden blijven open
- Nadeel: gevaar voor druk van andere erfgenamen bij maken van keuze
 - wat indien LLE onbekwaam is?

62

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

Theorie van de huwelijksvoordelen: toebedeling van het **gemeenschappelijk vermogen** aan LLE

- Fiscaal?
 - toepassing art. 2.7.1.0.4 VCF: aandeel boven de helft van het GV (!) wordt belast in erfbelasting
 - Vermijden? Via techniek van verblijvings- of keuzebeding onder last
 - LLE was opleg verschuldigd aan nalatenschap eerststervende t.b.v. hetgeen meer verkregen dan netto-helft van het gemeenschappelijk vermogen
 - fiscaal aftrekbaar in nalatenschap van langstlevende echtgenoot
 - Maar... Vlaams Decreet d.d. 8 december 2017
 - IWT 24 december 2017
 - overrekeningschuld is niet aftrekbaar als passief van de nalatenschap
 - techniek niet langer fiscaal voordelig: GwH 10 juli 2019: geen discriminatie

63

63

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

- Fiscaal:
 - Fictiebepaling van 2.7.1.0.4. VCF (oud art. 5 W.Succ.):
 - Erfbelasting over alles wat LLE meer krijgt dan 1/2 van de gemeenschap
 - Bij overlijden LLE nogmaals erfbelasting (behoudens planning)
 - Fiscaal ongunstig - veelal dubbele belasting
 - bij verblijvingsbeding: dubbele belasting op de helft van GV (150%)
 - Bij beding van ongelijke verdeling
 - Verdelingsakte noodzakelijk: notarieel indien OG aanwezig is
 - verdelingsrecht verschuldigd bij opname OG
 - Optimalisatie gezinswoning

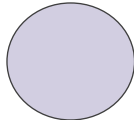
64

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

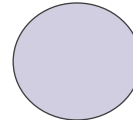
2. Pro memorie: partners zijn gehuwd onder een stelsel scheiding van goederen

Pro memorie:

*Eigen Vermogen
Partner 1*

*Eigen Vermogen
Partner 2*

=> kunnen echter onverdeeldheden hebben

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

Theorie van de huwelijksvoordelen

- contractuele erfstelling
- toegevoegd intern gemeenschappelijk vermogen (TIGV)
 - laat toe om technieken van toebedeling van de gemeenschap ook deels bij scheiding van goederen toe te passen
- finaal verrekenbeding
 - creëert solidariteit tussen de echtgenoten, maar behoudt autonomie
- verblijvingsbeding m.b.t. onverdeelde goederen
 - VLABEL?
- keuzebeding m.b.t. onverdeelde goederen?

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

- **VLABEL VB nr. 19053 d.d. 21 oktober 2019** : Wijziging huwelijkscontract (verblijvingsbeding onverdeelde goederen)

o Feiten

- X en Y gehuwd in 1987 onder wettelijk stelsel zonder huwelijkscontract
- 2016: wijziging huwelijksvermogensstelsel naar scheiding van goederen
 - verrekenbeding van aanwinsten in geval van echtscheiding
 - optioneel verrekenbeding van aanwinsten en niet-aanwinsten bij overlijden
- echtgenoten wensen een verblijvingsbeding toe te voegen m.b.t. onverdeelde goederen
 - de reeds bestaande onverdeeldheid door de ontbinding van de gemeenschap
 - de onverdeeldheid die na ontbinding van de gemeenschap is ontstaan (gezamenlijk aangehouden bankrekening)
 - de onverdeeldheid die ze willen creëren door inbreng van een OG door X

67

67

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

VLABEL aanvaardt dat drie verrichtingen die bij huwelijksvereenkomst zouden plaatsvinden overeenkomsten ten bezwarende titel zijn

- ongeacht gelijkwaardige inleg en gelijkaardige levensverwachting ≠ beding van aanwas
- **eerste verrichting**: toevoeging van een verblijvingsbeding aangaande bestaande onverdeeldheid met gelijke inleg: geen erf- noch registratiebelasting verschuldigd in de mate dat het werkelijk gaat om roerende goederen
 - artikel 2.7.1.0.2 VCF → geen erfrechtelijke verkrijging
 - artikel 2.7.1.0.3, 3° VCF → geen schenking (maar een huwelijksvoordeel)
 - artikel 2.7.1.0.4 VCF → geen gemeenschappelijk vermogen
 - artikel 2.7.1.0.5 VCF → geen kosteloze beschikking (Cass. 5 januari 2017)
 - geen beding van aanwas in de zin van het SP 17044

68

68

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

- tweede verrichting: toevoeging verblijvingsbeding aangaande bestaande onverdeeldheid met ongelijke inleg: geen erf- noch registratiebelasting verschuldigd aangezien duidelijk werd gesteld dat het handelt over roerende goederen
- derde verrichting: inbreng van een OG door één echtgenoot in een nieuwe onverdeeldheid met toevoeging van een verblijvingsbeding:
 - bij inbreng OG:
 - artikel 2.9.1.0.1 VCF → verkooprecht verschuldigd op de waarde van de helft van het ingebracht OG
 - bij overlijden en uitwerking verblijvingsbeding:
 - artikel 2.9.1.0.7 VCF → vooroverlijden inbrenger: verkooprecht op de verkregen helft van het OG
 - artikel 2.10.0.1 VCF → vooroverlijden niet-inbrenger: verdeelrecht op de geheelheid

69

69

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

➤ Fiscaal:

- VB 20008 - Verblijvingsbeding en finaal verrekenbeding
 - Gehuwd onder SvG + toevoeging verblijvingsbeding m.b.t. onverdeelde goederen
 - geen fiscaal misbruik (gelet op mogelijke toepassing registratiebelasting)
- VB 20009 - Wijziging huwstelsel - Toevoeging TIGV en huwvoordelen
 - Gehuwd SvG
 - + toevoeging TIGV met inbreng gezinswoning → **fiscaal misbruik**
 - + toevoeging verblijvingsbeding mbt overige onverdeelde goederen → algemene regels verkoop- en verdeelrecht
- VB 20016 - Wijziging huwstelsel met toevoeging verblijvingsbeding m.b.t. onverdeelde goederen
 - Gehuwd onder SvG + toevoeging verblijvingsbeding m.b.t. onverdeelde goederen
 - geen fiscaal misbruik (gelet op feiten, niet-fiscale motieven en mogelijke toepassing registratiebelasting)
- VB 20019 - Verblijvingsbeding onverdeelde goederen
 - Gehuwd onder wettelijk stelsel → SvG + verblijvingsbeding
 - **fiscaal misbruik** (eenheid van opzet) - ontwijken van art. 2.7.1.0.4 VCF
- VB 20026 - Wijziging huwstelsel met toevoeging verblijvingsbeding mbt onverdeelde goederen
 - Gehuwd onder SvG
 - + verdelingsbeding mbt bestaande onverdeeldheid
 - + verblijvingsbeding mbt goederen die de heer X in bestaande onverdeeldheid zal inbrengen
 - geen fiscaal misbruik (gelet op feiten, niet-fiscale motieven en mogelijke toepassing registratiebelasting)

70

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

➤ Fiscaal:

- VB 20030 - Toevoeging onverdeeldheid in wettelijk stelsel - Verblijvingsbeding
 - Gehuwd onder wettelijk stelsel + inbreng eigen goed in onverdeeldheid + verblijvingsbeding
 - **fiscaal misbruik** (geen valabel niet-fiscaal motief) - ontwijken van art. 2.7.1.0.2 en/of 2.7.1.0.4 VCF
- VB 20033 - Verblijvingsbeding m.b.t. onverdeelde goederen
 - Gehuwd onder SvG met TIGV (gezinswoning)
+ verblijvingsbeding mbt onverdeelde RG
+ inbreng RG in onverdeeldheid
 - belastingbesparing → **fiscaal misbruik** (geen niet-fiscaal motief)
- VB 20037 - Wijziging huwelijksstelsel - Verblijvingsbeding m.b.t. onverdeelde goederen
 - Gehuwd onder SvG + verblijvingsbeding m.b.t. RG van de heer X in nieuwe onverdeeldheid
 - **fiscaal misbruik** (gezinswoning niet betrokken, geen consequente keuze) - ontwijken van art. 2.7.1.0.4 VCF
- VB 20042 - Overgang stelsel naar stelsel van scheiding van goederen en toevoeging van een verblijvingsbeding
 - Gehuwd onder wettelijk stelsel → SvG + verblijvingsbeding mbt onverdeeldheden uit gemeenschap
 - **fiscaal misbruik** (eenheid van opzet) - ontwijken van art. 2.7.1.0.4 VCF
- VB 20044 - Overgang naar stelsel van scheiding van goederen en toevoeging van een verblijvingsbeding (...)
 - Gehuwd onder wettelijk stelsel → SvG + verblijvingsbeding mbt onverdeeldheden uit gemeenschap
 - **fiscaal misbruik** (eenheid van opzet) - ontwijken van art. 2.7.1.0.2 en/of 2.7.1.0.4 VCF

71

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

- VB 20047 - Toevoeging verblijvingsbeding aan stelsel scheiding der goederen
 - Gehuwd onder SvG
+ verblijvingsbeding mbt onverdeelde goederen
+ inbreng RG in onverdeeldheid
 - **fiscaal misbruik** (geen valabel niet-fiscaal motief)
- VB 20054 - Verblijvingsbeding m.b.t. onverdeelde goederen
 - Gehuwd onder SvG
+ verblijvingsbeding mbt onverdeelde goederen
+ inbreng RG in onverdeeldheid
 - **geen fiscaal misbruik** (gelet op feiten en niet-fiscale motieven)
- VB 20056 - Verblijvingsbeding m.b.t. onverdeelde goederen
 - Gehuwd onder SvG
+ verblijvingsbeding mbt onverdeelde goederen
+ inbreng RG in onverdeeldheid
 - **geen fiscaal misbruik** (gelet op feiten en niet-fiscale motieven)
- VB 20060 - Toevoeging verblijvingsbeding aan stelsel scheiding der goederen
 - Gehuwd onder SvG
+ verblijvingsbeding mbt onverdeelde goederen
+ inbreng RG in onverdeeldheid
 - **geen fiscaal misbruik** (gelet op feiten en niet-fiscale motieven)

72

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

➤ Fiscaal:

- VB 20058 - Overgang naar stelsel van scheiding van goederen en toevoeging van een verblijvingsbeding (...)
 - Gehuwd onder wettelijk stelsel → SvG
 - + verblijvingsbeding mbt onverdeeldheden uit gemeenschap
 - + kanscontract mbt verdeelde RG uit gemeenschap
 - **fiscaal misbruik** (eenheid van opzet) - erfbelasting verschuldigd
- VB 20060 - Verblijvingsbeding m.b.t. onverdeelde goederen
 - Gehuwd onder SvG met goederen in onverdeeldheid (RG + gezinswoning)
 - + verblijvingsbeding mbt onverdeelde RG
 - + inbreng RG in onverdeeldheid
 - **geen fiscaal misbruik** (niet-fiscale motieven aangehaald)
 - VB 20047 - zelfde dossier: **fiscaal misbruik**
- VB 20066 - Ontbinding TIGV en toevoeging verblijvingsbeding m.b.t. onverdeelde goederen
 - Gehuwd onder SvG met voormalige gezinswoning in BE in TIGV → ontbinding TIGV
 - + inbreng RG door man in onverdeeldheid: verkooprecht
 - + inbreng nieuwe gezinswoning door man in onverdeeldheid:
 - Verdeelrecht op geheelheid als man LLE
 - Verkooprecht op helft als vrouw LLE
 - + verblijvingsbeding mbt onverdeelde RG bij overlijden en gelijke verdeling bij ES
 - **geen fiscaal misbruik** (niet-fiscale motieven)

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

➤ Fiscaal:

- VB 20073 - Verblijvingsbeding m.b.t. onverdeelde goederen
 - Gehuwd onder SvG + toevoeging verblijvingsbeding m.b.t. onverdeelde goederen
 - + inbreng toekomstige goederen in onverdeeldheid
 - **geen fiscaal misbruik** (gelet op feiten en niet-fiscale motieven)
- VB 20075 - Wijziging huwelijksstelsel - Verblijvingsbeding m.b.t. onverdeelde goederen
 - Gehuwd onder wettelijk stelsel → SvG + facultatief verblijvingsbeding mbt onverdeeldheden uit gemeenschap
 - **fiscaal misbruik** (eenheid van opzet) - ontwijken van art. 2.7.1.0.4 VCF
- VB 20077 - Verblijvingsbeding m.b.t. onverdeelde goederen
 - Gehuwd onder SvG met TIGV (gezinswoning, huisraad en bankrekening) - TIGV pas toegevoegd in 2019
 - + ontbinding TIGV en inbreng gezinswoning, huisraad en bankrekening in onverdeeldheid
 - + optioneel verblijvingsbeding mbt onverdeelde RG + inbreng RG in onverdeeldheid
 - **fiscaal misbruik** (eenheid van opzet) - ontwijken van art. 2.7.1.0.4 VCF

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

➤ Fiscaal:

- VB 21013 - Wijziging huwelijksstelsel - Verblijvingsbeding m.b.t. onverdeelde goederen
 - Gehuwd onder SvG met TIGV (alle roerende goederen) en keuzebeding mbt TIGV
+ ontbinding TIGV en inbreng roerende goederen in onverdeeldheid
+ keuzebeding mbt onverdeelde goederen
 - **geen fiscaal misbruik** (gelet op feiten en niet-fiscale motieven)
- VB 21018 - Verblijvingsbeding m.b.t. onverdeelde goederen
 - Gehuwd onder SvG
+ keuzebeding mbt onverdeelde goederen
 - **geen fiscaal misbruik** (gelet op feiten en niet-fiscale motieven)
- VB 21031 - Verblijvingsbeding m.b.t. onverdeelde goederen
 - Gehuwd onder SvG
+ keuzebeding mbt onverdeelde goederen
 - **geen fiscaal misbruik** (gelet op feiten en niet-fiscale motieven)

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

➤ Fiscaal:

- VB 21041 - Verblijvingsbeding m.b.t. onverdeelde goederen
 - Gehuwd onder SvG
+ keuzebeding mbt onverdeelde goederen
 - **geen fiscaal misbruik** (gelet op feiten en niet-fiscale motieven)

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

Probleem: In geval van nieuw-samengestelde gezinnen zullen de eigen vermogens van de echtgenoten doorgaans reeds veel voorhuwelijkse goederen bevatten.

Oplossing: Inbreng van eigen goederen in huwelijksgemeenschap (GV) of in een toegevoegd intern gemeenschappelijk vermogen (TIGV)

77

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

➤ Inbreng in GV/TIGV door één van de echtgenoten van eigen onroerend goed

- Burgerrechtelijk: art. 1455 oud BW: bij ontbinding van het HVS
 - Inbrengende echtgenoot: recht op terugname evenwel met aanrekening op aandeel in GV (waarde op tijdstip verdeling)
 - Niet van dwingend recht: afwijking in HC mogelijk
 - terugname zonder aanrekening
 - terugname in tegenwaarde
 - verzaken aan terugnamerecht
- Fiscaal:
 - Bij echtscheiding: beslissing VLABEL (Art. 2.10.1.0.1. VCF)
 - “kan” terugnemen (keuze) = verdeling: verdeelrecht
 - “zal” terugnemen (geen keuze) = vervulling van een ontbindende voorwaarde: geen verdelingsrecht

78

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

- Inbreng in GV/TIGV onder ontbindende voorwaarde van echtscheiding of van overlijden niet-inbrengende echtgenoot
 - Geldig?
 - Fiscaal:
 - Bij echtscheiding: geen verdeelrecht bij terugkeer OG naar inbrenger
 - Bij overlijden niet inbrengende echtgenoot: geen erfbelasting (?)

79

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

VB 16057: fiscaal misbruik → heffing erfbelasting

- gehuwd onder wettelijk stelsel
- beide echtgenoten doen inbreng van RG & OG
- optioneel ontbindende voorwaarde overlijden niet-inbrengende echtgenoot

VB 21026: geen fiscaal misbruik → geen erfbelasting; over verdeelrecht geen uitspraak want RG

- gehuwd onder SVG
- één echtgenoot doet inbreng RG
- ontbindende voorwaarde overlijden niet-inbrengende echtgenoot

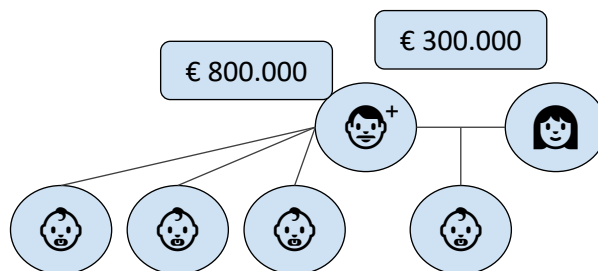

80

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

3 Voorbeeld (toepassing artikel 1464-1465 oud BW):

Een man heeft reeds 3 kinderen uit een vorige relatie. De relatie met deze kinderen is volledig verzuurd en hij wenst hen zo weinig mogelijk na te laten. De man is opnieuw getrouwd onder het wettelijk stelsel en heeft met zijn nieuwe echtgenote 1 kind. De man bezat reeds 800.000 euro voorhuwelijkse goederen. De vrouw had op het ogenblik van de huwelijkssluiting geen vermogen. Het gemeenschappelijk vermogen bedraagt 300.000 euro.

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

1 Voorbeeld (toepassing artikel 1464-1465 oud BW):

Ze zijn gehuwd onder het wettelijk stelsel.

Situatie verschillend in functie of de man een testament heeft opgemaakt.

- Man heeft geen testament.
=> De te verdelen massa bij het overlijden van de man bedraagt:
Eigen vermogen + $\frac{1}{2}$ gemeenschappelijk vermogen
 $800.000 \text{ euro} + (\frac{1}{2} * 300.000 \text{ euro}) = 950.000 \text{ euro}$.
Elk kind krijgt 237.500 euro in BE. Echtgenote erft VG op hele nalatenschap.
- Man heeft een testament en beperkt kinderen tot hun reserve.
=> De fictieve massa bij het overlijden van de man bedraagt 950.000 euro.
Beschikbaar deel en globale reserve bedragen elks 475.000 euro.
Elk kind heeft een individuele reserve van $\frac{1}{4}$ van de globale reserve: 118.750 euro.

Dia 81

- 3 illustratie toegevoegd
bedrag GV veranderd
Naomi Van Laer; 24/09/2021

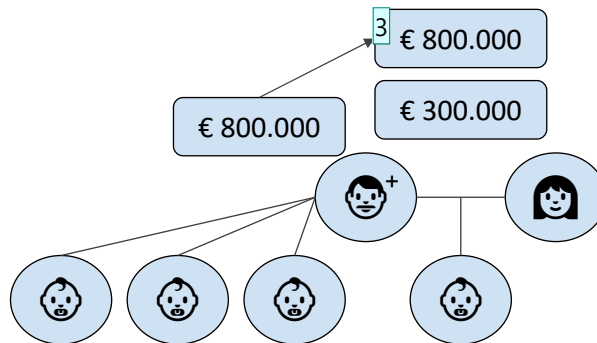
Dia 82

- 4 veranderd
Naomi Van Laer; 24/09/2021
- 1 heb ik toegevoegd, anders niet noodzakelijk zo dat kinderen maar reserve krijgen
Elisabeth Janssens; 28/09/2021

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

Men huwt onder het wettelijk stelsel en man brengt alle voorhuwelijkse goederen in. Via een verblijvingsbeding komt alles na overlijden van de man toe aan de langstlevende echtgenote.

Andere berekening fictieve massa gemeenschappelijk kind en niet-gemeenschappelijk kind.

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

4
6
7

Aanrekening huwelijksvoordelen op beschikbaar deel? Gemeenschappelijk kind: art. 1464, lid 2 oud BW

- De fictieve massa bedraagt 400.000 euro
= bestaande goederen (EV + aandeel GV) = 0
+ ½ inbreng in GV + verblijvingsbeding = ½ 800.000 = 400.000
- Beschikbaar deel en globale reserve bedragen elk 200.000 euro.
- Individuele reserve? De globale reserve moet verdeeld worden over het aantal kinderen, dus $200.000 : 4 = 50.000$ euro. Vermits het gemeenschappelijk kind nog niets heeft ontvangen, zal deze inkorting kunnen vragen ten belope van 50.000 euro.

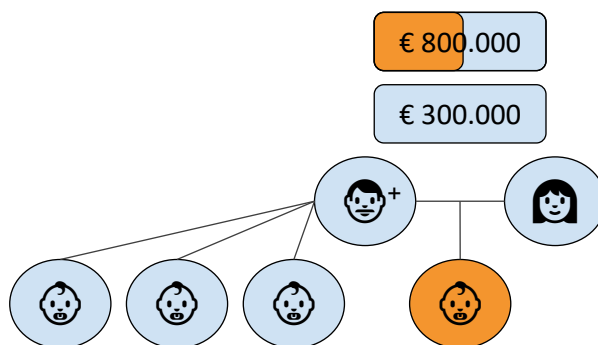
Dia 83

- 2 het is dezelfde 800K die je hier 2x ziet ? dan zou ik het via peil verduidelijken
Elisabeth Janssens; 28/09/2021
- 5 800.000 lijkt hier 2x te staan maar heb een effect toegevoegd
Naomi Van Laer; 28/09/2021
- 3 zie suggestie
Elisabeth Janssens; 28/09/2021

Dia 84

- 8 lay out aangepast (gelijke opbouw als volgende slide
Naomi Van Laer; 14/09/2021
- 7 ik heb de vermelding '&verblijvingsbeding' eruit gelaten
Naomi Van Laer; 24/09/2021
- 6 voorbeeld aangepast
Naomi Van Laer; 24/09/2021
- 7 toegevoegd
Elisabeth Janssens; 28/09/2021
- 5 toegevoegd
Elisabeth Janssens; 28/09/2021
- 6 toegevoegd
Elisabeth Janssens; 28/09/2021
- 4 toegevoegd
Elisabeth Janssens; 28/09/2021

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

85

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

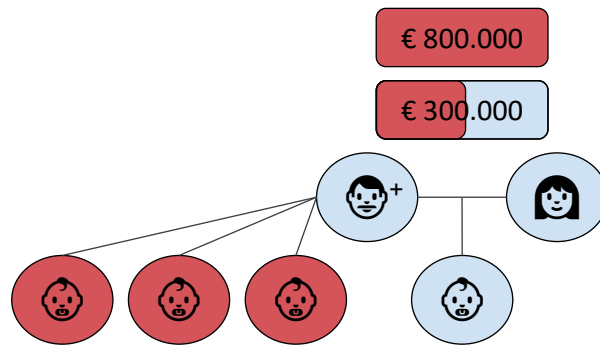
Aanrekening huwelijksvoordelen op beschikbaar deel? Niet-gemeenschappelijke kinderen:
art. 1465 oud BW:

- De fictieve massa bedraagt 950.000 euro
 - = bestaande goederen = 0
 - + alles boven ½ van de aanwinsten
 - (inbreng in GV) = 800.000
 - (½ aanwinsten = ½ 300.000) = 150.000
- Beschikbaar deel en globale reserve bedragen elks 475.000 euro.
- Individuele reserve? De globale reserve moet verdeeld worden over het aantal kinderen, dus $475.000 : 4 = 118.750$ euro. Vermits de niet-gemeenschappelijke kinderen nog niets hebben ontvangen, kunnen zij elk de inkorting vragen ten belope van 118.750 euro.

1465 oud BW: bij niet-gemeenschappelijke kinderen moet al hetgeen de langstlevende echtgenoot boven de helft van de aanwinsten ontvangt aangerekend worden op het beschikbaar deel

86

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

- Scheiding van goederen
 - Theorie van de huwelijksvoordelen werd wettelijk verankerd voor stelsel van scheiding van goederen (art. 1469 oud BW)
 - dus ook 1464 en 1465 oud BW zijn van overeenkomstige toepassing
 - nieuw stelsel: stelsel van scheiding van goederen met verrekening van aanwinsten (1469 oud BW)
 - fiscale benadering van het verrekenbeding?
 - Cass. d.d. 24 maart 2017
 - aanvaardt het finaal verrekenbeding en de aftrekbaarheid van de verrekenschuld als passief van de nalatenschap
 - gevolg: geen erfbelasting op verrekenbeding
 - Vlaams Decreet van 8 december 2017 (BS 14 december 2017)
 - verrekenschuld is niet aftrekbaar als passief van de nalatenschap
 - gevolg: verrekenbeding niet langer fiscaal voordelig

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

- Onderscheid op fiscaal vlak in functie van huwelijksvermogensstelsel
 - Voorbeeld: *Guido en Patricia zijn gehuwd onder stelsel van scheiding van goederen met verrekening van aanwinsten. Bij huwelijksluiting hebben zij geen vermogen. Bij overlijden van Guido heeft Guido een vermogen van € 100.000 en heeft Patricia geen vermogen.*
 - Verrekenmassa: € 100.000
 - Verrekenvordering: € 50.000
 - Vordering is niet aftrekbaar als passief van nalatenschap
 - Erfbelasting verschuldigd op € 100.000
 - Voorbeeld: *Guido en Patricia zijn gehuwd onder het wettelijk stelsel. Bij overlijden van Guido hebben zij een gemeenschappelijk vermogen van € 100.000. Guido heeft geen eigen vermogen.*
 - Gemeenschappelijk vermogen: € 100.000
 - Verdeling bij helften:
 - nalatenschap Guido: € 50.000
 - Patricia: € 50.000
 - Erfbelasting verschuldigd op € 50.000

89

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

Mogelijke planningstechniek

(2) via erfrecht - maximaal bevoordelen partner

- Alles legateren (eventueel fideicommiss de residuo-restlegaat)
- WTOV

90

10

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

- Maximaal bevoordelen partner: beschikbaar deel legateren/schenken
- Opgelet: bij overlijden langstlevende vererft alles naar de familie van de langstlevende partner, tenzij anders voorzien bij testament
 - Eventueel fideïcommis de residuo (restlegaat)
 - niet wettelijk geregeld, maar aanvaard door meerderheid van RS en RL
 - Wordt ook aanvaard door fiscus
 - Doel: planning in meerdere generaties, vermijden dat goederen in handen vallen van bepaalde personen, fiscale optimalisatie
 - *Voorbeeld*:
 - als 1ste begunstigde/bezwaarde wordt de nieuwe partner aangeduid
 - bij zijn/haar overlijden zal *het residuo* toekomen aan 2de begunstigde
 - eigen kinderen;
 - eigen kinderen + stiefkinderen, breukdelen te bepalen

91

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

- Bij overlijden testator:
 - bezwaarde betaalt erfbelasting op volledig legaat
 - zonder rekening te houden met de *fcd*r
 - aan tarief volgens verwantschapsband tussen testator en bezwaarde
- Bij overlijden bezwaarde:
 - vermelding in aangifte nalatenschap van de fideïcommissaire goederen en van de verwachter(s) van het *fcd*r
 - Nieuwe aangifte in te dienen door verwachter(s) (art. 3.3.1.0.6, eerste lid VCF)
 - tarief op datum van overlijden van de testator
 - volgens verwantschap tussen erflater en verwachter(s)
- → 2x erfbelasting verschuldigd (op het residuo)

92

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

12

- Wettelijk toegekend opvolgend vruchtgebruik: principes sinds 1 september 2018:
 - Artikel 858bis, §2 oud BW: LLE kan geen inbreng meer vorderen van schenkingen gedaan aan afstammelingen
 - Artikel 858bis, §3-4 oud BW:
 - toegekend opvolgend vruchtgebruik langstlevende partner
 - Schenking met voorbehoud van vruchtgebruik
 - Tijdens huwelijk/wettelijke samenwoning
 - VG moet nog bestaan op ogenblik van overlijden
 - In principe dooft VG uit bij overlijden, maar conform art. 858bis, §3 oud BW komt dit VG via de nalatenschap van de schenker terecht bij de LLE
 - Conclusie: WTOV heeft voorrang op uitdoving VG
 - ‘Pasmunt’ voor afschaf inbreng tussen afstammelingen en LLE
 - Fiscaal? : belast in de erfbelasting (= verkrijging uit nalatenschap o.b.v. de wet)

93

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

Hoe toch VG bij LLE krijgen?

Ontneming WTOV wegens fiscaal oninteressant allemaal goed en wel, maar hoe toch de langstlevende beschermen/bevoordelen?

3 mogelijkheden:

- Schenking van eigen goederen (aan kinderen)
- Schenking van gemeenschappelijke goederen (aan kinderen)
- Horizontale schenking (tussen echtgenoten) (zie verder - aparte planningstechniek)

94

Dia 93

- 11 nieuwe slide
Naomi Van Laer; 22/09/2021
- 12 WTOV wordt ook deels behandeld onder 'partner zo weinig mogelijk toebedelen', maar dit past hier beter
Naomi Van Laer; 22/09/2021

Dia 94

- 13 nieuwe slide
Naomi Van Laer; 22/09/2021

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

Schenking van eigen goederen: Indien Dries eigen goederen in blote eigendom schenkt aan zijn kinderen met voorbehoud van vruchtgebruik, dan kan hij ervoor opteren om een 'opvolgend vruchtgebruik' te schenken aan Tatiana onder opschortende voorwaarde van eigen vooroverlijden (= terugval van vruchtgebruik)

- vroeger werd dit belast met erfbelasting (oud art. 4, 3° W.Succ., thans art. 2.7.1.0.3, 3° VCF)
- nieuwe uitzondering: art. 2.7.1.0.3, 3°, lid 2 VCF
- omgekeerde logica!
- geen afstand/ontneming WTOV vereist
 - door schenking onder opschortende voorwaarde verkrijgt de LLE het VG reeds door middel van de schenking
 - regels schenkbelasting van toepassing

	Vroeger	Nu
Niets doen	inbreng	WTOV
Terugval	fictiebepaling	uitzondering

95

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

Schenking van gemeenschappelijke goederen: Dries en Tatiana schenken gemeenschappelijke goederen aan hun gezamenlijk kind met voorbehoud van vruchtgebruik. Zij wensen dat de langstlevende van hen het vruchtgebruik op de integrale geschonken goederen verkrijgt. Daarom bedingen zij een 'aanwas van vruchtgebruik'.

'Aanwas van VG' = last die iedere schenker verbindt aan diens eigen schenking waarbij de begiftigde het VG dat hij zal verkrijgen na het overlijden van schenker 1 zal afstaan aan schenker 2 (= langstlevende echtgenoot) → geen echte aanwas!

- aanwas mbt gemeenschappelijke goederen is niet mogelijk
- Door middel van WTOV komt het VG op basis van de wet rechtstreeks bij de LLE terecht
- aangezien het nooit bij begiftigde komt, kan die het ook niet afstaan aan schenker
- WTOV belast met erfbelasting
- afstand/ontneming WTOV vereist?

96

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

Mogelijke planningstechnieken

(3) via schenking - eigen goederen

97

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

- enkel voor eigen vermogen
 - gehuwd onder wettelijk stelsel (voorhuwelijkse goederen, goederen uit nalatenschap/schenking) of scheiding van goederen
 - rekening houden met beschikbaar deel
 - Schenking in VE aan langstlevende: niet vatbaar voor inbreng
 - Schenking tussen echtgenoten (!) sedert 1/9/2018 dus steeds buiten deel
 - Herroepbaarheid
 - Tevens mogelijkheid fideïcommis de residuo

98

14

nieuw

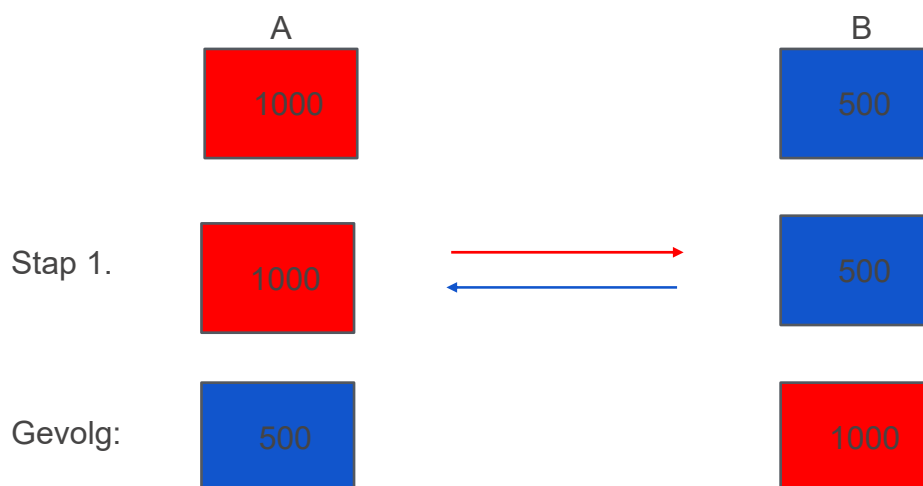
Naomi Van Laer; 22/09/2021

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

Voorbeeld

- A en B zijn gehuwd onder het stelsel van scheiding van goederen (Belgisch recht)
- A bezit roerend vermogen met een waarde van € 1.000;
- B bezit roerend vermogen met een waarde van € 500
- A schenkt 1.000 aan B
- B schenkt 500 aan A

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

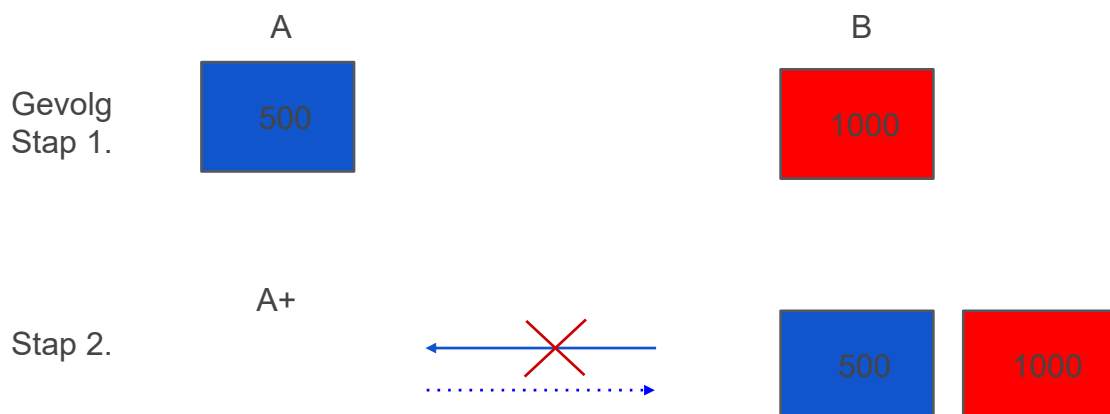
B. Optimaal beschermen langstlevende partner

- A overlijdt
- B herroept zijn schenking aan A
- B bezit:
 - 1.000 verkregen van A middels schenking
 - 500 als gevolg van de herroeping
- B bezit na overlijden van A het volledig roerend vermogen van A en B samen

101

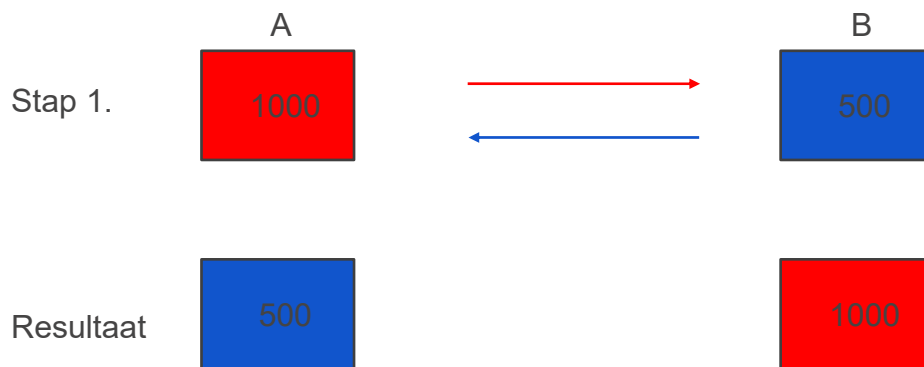
B. Optimaal beschermen langstlevende partner

102

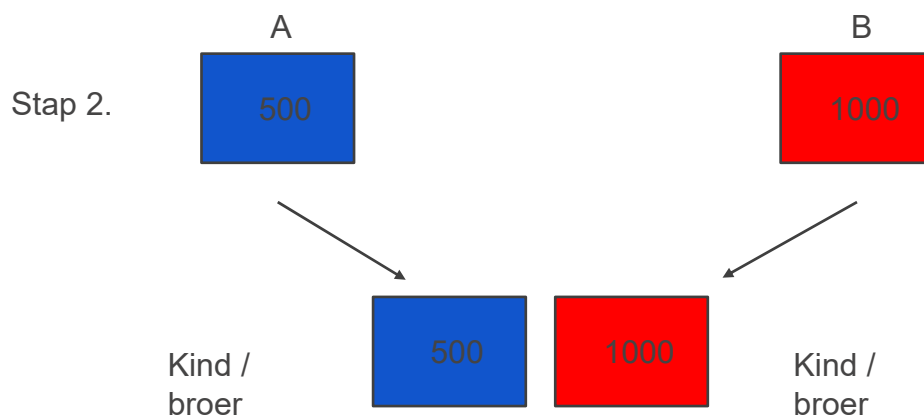
B. Optimaal beschermen langstlevende partner

- Naast de puur horizontale planning, ook mogelijkheden voor doorschenking!

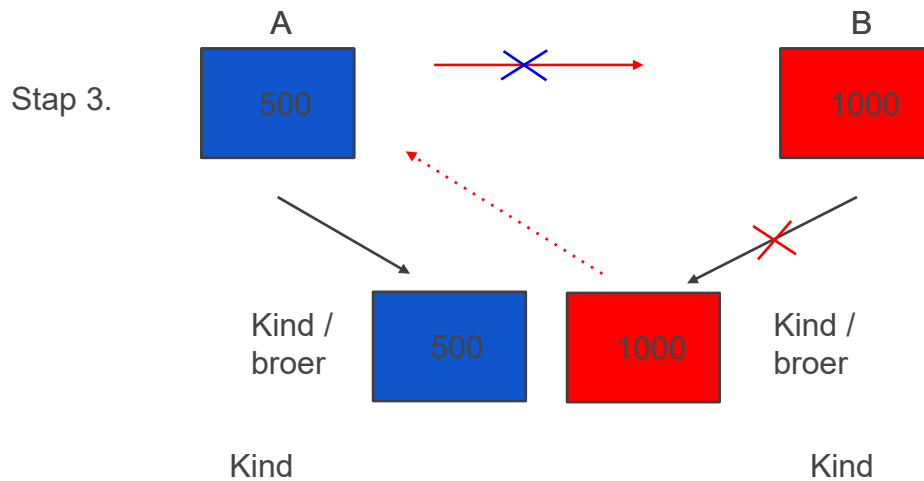
103

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

104

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

105

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

- Meestal worden aan een schenking verschillende voorwaarden en lasten verbonden:
 - Inkomsten (en controle) behouden van de geschonken goederen
 - Schenking met voorbehoud van vruchtgebruik
 - Belgische of Nederlandse notaris (vernietiging standpunten VLABEL ingevolge arrest RvSt)
 - Sluiting kaasroute sedert 15/12/2020
 - Niet mogelijk via bankgift/handgift
 - Alternatief: lijfrente
 - ! opgelet: handgift kan niet voor elk type goed
 - Behoud geschonken vermogen in de familie
 - FCDR (restschenking)

106

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

- Opschortende en ontbindende voorwaarde
 - Beding van conventionele terugkeer
 - Overbodig gelet op de herroepbaarheid van schenkingen tussen echtgenoten?
 - Opschortende voorwaarde of termijn van overlijden schenker

107

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

- Echtgenoten gehuwd onder het wettelijk stelsel
 - Schenking tussen echtgenoten enkel mogelijk voor eigen goederen
 - Techniek uitbreng uit GV gevolgd door wederzijdse schenking tussen echtgenoten
 - Opgenomen op de "zwarte lijst": wordt beschouwd als fiscaal misbruik
 - Gaat in tegen artikel 2.7.1.0.4 VCF
 - Belastingsschuldige kan tegenbewijs leveren: niet fiscale motieven
- Voorbeelden:
- bescherming LLE - ruimer vruchtgebruik, vruchtgebruik niet omzetbaar want niet erfrechtelijk verkregen
 - bij afwezigheid van kinderen: beding van fideïcommis de residuo zodat goederen bij overlijden LLE toekomen aan erfgenamen van de echtgenoot schenker
- MAAR geen zekerheid of motieven worden aanvaard door VLABEL!

108

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

o Alternatief

- Overstap van wettelijk stelsel naar stelsel van zuivere scheiding van goederen gevolgd door wederzijdse schenking tussen echtgenoten
 - Gecombineerde constructie?

109

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

o Indien belastingplichtige tegenbewijs niet kan leveren (volgens VLABEL)

- VB VLABEL nr. 16059 dd. 23.01.2017
 - herziening van de fiscale toestand
 - in overeenstemming brengen met doel en strekking van misbruikte wetsbepaling
 - bij overlijden eerststervende echtgenoot: erfbelasting geheven alsof de uitbreng en de schenkingen niet hebben plaatsgevonden en de langstlevende de goederen, die hij door de werking van de conventionele terugkeer verkrijgt, als huwelijksvoordeel in de zin van artikel 2.7.1.0.4 VCF heeft verkregen

110

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

Mogelijke planningstechnieken

(4) via aanwas/ tontine - eigen goederen

111

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

- Aanwas
 - = een kanscontract waarbij aandeel van eerststervende onder de opschortende voorwaarde van zijn vooroverlijden zal aangroeien bij de langstlevende.
- Beding tussen verkrijgers onderling
- Nuttig bij samenwonenden want
 - geen automatisch erfrecht voor samenwoners
 - testament biedt geen zekerheid
- Fiscaal interessant: geen erfbelasting (wel registratiebelasting bij OG)

112

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

- Kan gebruikt worden door niet-samenwonenden, (feitelijk of wettelijk) samenwonenden, echtgenoten gehuwd onder SvG of onder WS bij wederbelegging van eigen goederen
 - voor eigen en onverdeelde goederen
 - niet voor gemeenschapsgoederen
 - zou schending zijn van de dwingende regels mbt ontbinding en vereffening gemeenschappelijk vermogen
- Kenmerken: kanscontract
 - Kans: hangt af van een onzekere gebeurtenis (art. 1964 oud BW): volgorde van overlijden van beide partijen
 - Ten bezwarende titel
 - gelijke overlevingskansen in hoofde van beide partijen en gelijke inleg
 - let op voor animus donandi: geslacht, leeftijd en gezondheidstoestand

113

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

- Gevolgen:
 - geen schenking: geen pleegvormen
 - goederen vallen buiten de nalatenschap van de eerststervende
 - want (kans)contract = onder bezwarende titel
 - in principe geen inbreng en inkorting
 - wel risico van herkwalificatie in schenking
 - Niet herroepbaar: slechts wijzigbaar met wederzijds akkoord

114

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

- Optioneel aanwasbeding (van belang bij gezinswoning):
 - opvangnet bij gebrek aan testament samenwonenden
 - LL heeft keuze tussen
 - beroep op aanwasbeding
 - maar dan wel betaling van registratiebelasting op OG
 - beroep op testament
 - voordeel: vrijstelling van erfbelasting indien gezinswoning
 - nadeel: eenzijdig herroepbaar

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

- Fiscaal:
 - OG
 - Bij realisatie van de voorwaarde (overlijden):
 - geen erfbelasting
 - wel registratiebelasting
 - RG
 - Bij realisatie van de voorwaarde (overlijden):
 - geen registratiebelasting
 - geen erfbelasting
 - interessant voor (bijvoorbeeld) effectenportefeuille

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

- SP VLABEL nr. 17044 Beding van aanwas - fiscale behandeling
 - In dit standpunt stelt VLABEL dat het beding van aanwas slechts volledige fiscale doorwerking heeft indien aan verschillende voorwaarden wordt voldaan:
 - **Voorwaarde 1: het beding van aanwas moet opgenomen zijn in een notariële akte als het beding betrekking heeft op onroerende goederen**
 - Beding van aanwas m.b.t. RG mag onderhands
 - Beding van aanwas = OBT OBT, dus valt niet onder voorwaarden erfovereenkomsten
 - **Voorwaarde 2: het beding van aanwas moet beperkt zijn, via beschikking onder bijzondere titel**

Correct

VLABEL bevestigt de mogelijkheid van zaakvervangning binnen een beding van aanwas, maar koppelt hier opnieuw (ten onrechte) voorwaarden aan

117

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

- **Voorwaarde 3: het beding van aanwas moet ten bezwarende titel zijn**
 - 'Gelijkaardige levensverwachting' + 'gelijkwaardige inbreng'
 - Een ongelijkheid op vlak van levensverwachting kan volgens VLABEL niet gecompenseerd worden door een ongelijke inleg

Hoewel hieromtrent geen eensgezindheid bestaat, is deze zienswijze o.i. niet correct

In de interpretatie van VLABEL zullen koppels met een groot leeftijdsverschil geen beding van aanwas meer kunnen afsluiten

118

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

Aanwas: VLABEL VB nr. 17046 d.d. 19 februari 2018 (beding van aanwas tussen meerdere broers) en VLABEL VB nr. 17053 d.d. 19 februari 2018 en nr. 18006 d.d. 5 maart 2018 (beding van aanwas tussen echtgenoten)

- de aanvragers wensen bevestiging te krijgen van het feit dat er geen schenk- of erfbelasting verschuldigd zal zijn, aangezien:
 - het beding van aanwas kan worden beschouwd als een kanscontract
 - het beding van aanwas is ingegeven door niet-fiscale motieven, zodat de antimisbruikbepaling niet zal spelen

119

119

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

Aanwas: VLABEL VB nr. 17046 d.d. 19 februari 2018 (beding van aanwas tussen meerdere broers) en VLABEL VB nr. 17053 d.d. 19 februari 2018 en nr. 18006 d.d. 5 maart 2018 (beding van aanwas tussen echtgenoten)

- voorwaarde 1: het beding van aanwas is beperkt, via beschikking onder bijzondere titel
 - in casu specifieke goederen
 - voorwaarde 2: het beding van aanwas is ten bezwarende titel
 - kansen evenwichtig, niet vereist gelijk
 - VB 17046: leeftijdsverschil tussen oudste en jongste broer van 15 jaar en partijen verklaren dat "uit niets zou blijken dat een van de zes broers ten tijde van het afsluiten van het beding van aanwas enig relevant gezondheidsprobleem had" + eenzelfde inleg
 - VB 17053: beperkt leeftijdsverschil + medisch attest
 - VB 18006: dezelfde leeftijd
- VLABEL aanvaardt dat er sprake is van een kanscontract ten bezwarende titel

120

120

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

Aanwas: VLABEL VB nr. 19013 d.d. 19 augustus 2019

- situatie
 - kanscontract gesloten in 2013 (vóór VLABEL standpunt 17044)
 - gelet op leeftijdsverschil (en de hieruit voortvloeiende verschillende levensverwachting) werd er gekozen voor een ongelijke inbreng
 - leeftijdsverschil meer dan 5 jaar
 - inbreng: verschillend aantal aandelen van een vennootschap
 - er werd voorzien in een stilzwijgende uitbreiding van de aanwas voor zover de opbrengsten worden aangewend om nieuwe roerende goederen te verwerven (ingevolge een gezamenlijke beslissing)

121

121

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

Aanwas: VLABEL VB nr. 19013 d.d. 19 augustus 2019

- VLABEL
 - kanscontract m.b.t. niet-onverdeelde goederen → = fiscale regeling als beding van aanwas
 - kanscontract onder bijzondere titel? Ja, want heeft betrekking op specifieke aandelen
 - kanscontract onder bezwarende titel? Ja
 - gelijkaardige levensverwachting moet aanwezig zijn bij afsluiten contract
 - gelijkwaardige inleg moet aanwezig zijn bij afsluiten contract (een goed kan in waarde stijgen of dalen nadien)
 - geen gelijkwaardige inleg, gelet op compensatie met een leeftijdsverschil van 6 jaar
 - SP 17044: compensatie niet langer mogelijk, maar VLABEL bevestigt dat voor kanscontracten gesloten voor 19 september 2018 compensatie wordt aanvaard

122

122

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

Aanwas: VLABEL VB nr. 19013 d.d. 19 augustus 2019

- VLABEL

- zaakvervanging

- akte moet voorzien in conventionele zaakvervanging
- zaakvervanging moet worden bevestigd bij verwerving nieuw goed
- een stilzwijgende uitbreiding van de aanwas voor zover de opbrengsten worden aangewend om nieuwe roerende goederen te verwerven ingevolge een gezamenlijke beslissing gaat verder dan de beschreven mogelijkheid van zaakvervanging. Een beding van aanwas is niet geldig voor goederen verkregen na het contract

123

123

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

Aanwas: overige voorafgaande beslissingen van VLABEL

- VLABEL bevestigt de gelijkaardige levensverwachting (2019)

- VB 19001 (echtgenoten): weinig verschillende leeftijd;
- VB 19006 (wettelijk samenwonenden): hetzelfde geboortejaar;
- VB 19010 (echtgenoten): quasi dezelfde leeftijd;
- VB 19025 (echtgenoten): hetzelfde geboortejaar;
- VB 19026 (wettelijk samenwonenden): 1 jaar;
- VB 19029 (zussen): 3 jaar;
- VB 19032 (echtgenoten): 4 jaar;
- VB 19036 (echtgenoten): 3 jaar;
- VB 19039 (broer en zus): 2 jaar;
- VB 19040 (echtgenoten): 1 jaar;
- VB 19050 (echtgenoten): 2 jaar;
- VB 19056 (echtgenoten): 3 jaar;
- VB 19058 (echtgenoten): 4 jaar;
- VB 19061 (echtgenoten): 3 jaar;
- VB 19062 (echtgenoten): hetzelfde jaar
- VB 19063 (echtgenoten): hetzelfde jaar

124

124

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

Aanwas: overige voorafgaande beslissingen van VLABEL

- VLABEL bevestigt de gelijkaardige levensverwachting (2020)
 - VB 20000 (echtgenoten): 2 jaar;
 - VB 20003 (echtgenoten): 2 jaar;
 - VB 20006 (echtgenoten): hetzelfde jaar;
 - VB 200012 (echtgenoten): 2 jaar;
 - VB 20014 (echtgenoten): 7 jaar;
 - VB 20015 (echtgenoten): hetzelfde jaar;
 - VB 20017 (echtgenoten): 4 jaar;
 - VB 20022 (feitelijk samenwonenden): hetzelfde jaar;
 - VB 20024 (echtgenoten): 5 jaar;
 - VB 20025 (echtgenoten): hetzelfde jaar;
 - VB 20028 (wettelijk samenwonende): 6 jaar;
 - VB 20029 (echtgenoten): 5 jaar;
 - VB 20032 (echtgenoten): 1 jaar;

125

125

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

Aanwas: overige voorafgaande beslissingen van VLABEL

- VB 20035 (echtgenoten): 3 jaar;
- VB 20045 (wettelijk samenwonenden): 4 jaar;
- VB 20050 (echtgenoten): 5 jaar;
- VB 20055 (echtgenoten): 6 jaar;
- VB 20057 (echtgenoten): 2 jaar;
- VB 20058 (echtgenoten): 9 jaar ("de echtgenoten hebben een (relatief) jonge leeftijd van 53 en 44 jaar")
- VB 20059 (echtgenoten): 5 jaar.

- VLABEL bevestigt de gelijkaardige levensverwachting (2021)

- VB 20000 (echtgenoten): 2 jaar;
- VB 21010 (echtgenoten): 5 jaar;
- VB 21016 (echtgenoten): 2 jaar;
- VB 21027 (broer en zus): 2 jaar;
- VB 21042 (echtgenoten): 4 jaar.

126

126

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

Aanwas: overige voorafgaande beslissingen van VLABEL

- VLABEL oordeel dat er geen sprake is van gelijkaardige levensverwachting
- VB 19033 (echtgenoten): 13 jaar;
- VB 19038 (echtgenoten): 12 jaar.

127

127

B. Optimaal beschermen langstlevende partner

- **Samenwonende partners**
 - Feitelijk of wettelijk samenwonend:
 - testament
 - samenlevingsovereenkomst
 - schenkingen (zie hierboven, maar opgelet: niet herroepbaar)
 - beding van aanwas/tontine (zie hierboven)

128

HYPOTHESES

C. Partner zo weinig mogelijk toebedelen

129

C. Partner zo weinig mogelijk toebedelen

- **Situatie:** Men heeft een nieuwe relatie en wenst financieel onafhankelijk te blijven. Het opgebouwde eigen vermogen moet naar de eigen kinderen gaan.
- **Wens:** Men wilt de partner zo weinig mogelijk toebedelen.
- **Probleem:** De echtgenoot is een reservatair erfgenaam.
- **Mogelijkheden om het (reservatair) erfrecht te beperken:**
 - LLE:
 - Na feitelijke scheiding via testament
 - Valkeniersclausule
 - WTOV afnemen
 - LLWS:
 - Via testament

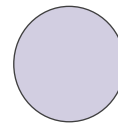
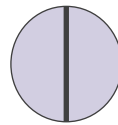
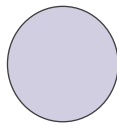
130

C. Partner zo weinig mogelijk toebedelen

Situatie: Jan en Mieke zijn 60 wanneer ze willen trouwen. Ze hebben beiden reeds 2 meerderjarige kinderen uit een vorige relatie en wensen vermogensrechtelijk zo onafhankelijk mogelijk te blijven. Beiden willen ze dat hun vermogen enkel aan hun eigen kinderen toekomt.

1. Ze huwen onder een gemeenschapsstelsel

Pro memorie: *Vermogen Jan.* *Gemeenschappelijk vermogen* *Vermogen Mieke*

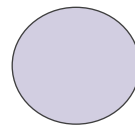
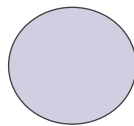

=> gemeenschapsstelsel niet geschikt.

C. Partner zo weinig mogelijk toebedelen

2. Ze huwen onder een stelsel van scheiding van goederen

Pro memorie: *Vermogen Jan* *Vermogen Mieke*

=> Op het gebied van het huwelijksvermogensrecht behoudt elke echtgenoot zijn onafhankelijkheid.

C. Partner zo weinig mogelijk toebedelen

- Erfrecht:
 - **Wettelijk erfrecht**: de LLE erft het vruchtgebruik op de volledige nalatenschap van de eerststervende.
 - Bij testament en/of huwelijkscontract kan men dit wettelijk erfrecht beperken tot het **reservatair erfrecht** van de LLE:
 - dit bedraagt 1/2de van de nalatenschap in vruchtgebruik (abstracte reserve)
 - minstens het vruchtgebruik op de gezinswoning en inboedel indien dit een hogere waarde heeft (concrete reserve)
 - Uitzondering in geval van 915bis, §3 OUD BW
 - In geval van niet-gemeenschappelijke kinderen: beperkingen mogelijk via een valkeniersclausule.
 - Opeisen via de vordering tot inkorting: dit kan sinds 1 september 2018 uitdrukkelijk niet meer voor voorhuwelijksche schenkingen.

C. Partner zo weinig mogelijk toebedelen

- Art. 915bis, §3 oud BW):
 - Ontneming reservataire aanspraken LLE mogelijk indien:
 - > 6 maanden feitelijke scheiding
 - Afzonderlijk verblijf gevorderd OF vordering tot ES ingeleid
 - Sinds vordering niet opnieuw samenwonen
 - Ontervend testament opgesteld door overleden echtgenoot
 - Weerlegbaar vermoeden i.g.v. aanstelling algemene legataris
 - *Quid* indien overeenkomst m.b.t. erfrecht o.b.v. 1287, derde lid Ger.W?

C. Partner zo weinig mogelijk toebedelen

➤ Valkeniersclausule in huwelijkscontract:

- Gehele of gedeeltelijke afstand van erfrechten
 - inclusief reserve
 - uitzondering: recht van gebruik op de gezinswoning en huisraad voor minstens 6 maanden
- Eenzijdig of wederkerig
- Ook modalisering omzettingsrecht
- Bijvoorbeeld afstand van VG over reeds gedane schenkingen
- Niet eenzijdig herroepbaar
- Schenking of legaat (testament) aan echtgenoot blijft mogelijk
- Via (wijziging) huwelijkscontract met respecteren formaliteiten erfovereenkomsten

135

C. Partner zo weinig mogelijk toebedelen

Vergoeding onder de vorm van lijfrente aan de LLE lastens de nalatenschap?

- Vraag aan het consultatiecentrum (30 december 2020)
- Cass. 22 oktober 2020:
 - art. 1388, tweede lid oud BW is afwijking op verbod op erfovereenkomsten
 - strikte interpretatie (geschil heeft betrekking op oud art. 1388 oud BW)
 - “de overeenkomst die in het artikel wordt toegestaan kan slechts betrekking hebben op de rechten die de ene echtgenoot in de nalatenschap van de andere kan uitoefenen, hetgeen derhalve uitsluit dat de verzaking door een van de echtgenoten aan zijn erfrechten wordt bewilligd middels een vergoeding die los staat van dergelijke rechten”
 - → geen mogelijkheid tot vergoeding in ruil voor afstand van het erfrecht

136

C. Partner zo weinig mogelijk toebedelen

- Invloed van schenkingen aan de kinderen
 - Voor 1 september 2018: inbreng t.a.v. de LLE van de schenkingen gedaan aan kinderen
 - Sinds 1 september 2018: geen inbreng meer aan de LLE
 - Dus in principe heeft LLE geen VG meer over deze schenkingen
 - Uitzonderingen/correcties (art. 858*bis* §3 en 5 oud BW) (hierna)

137

C. Partner zo weinig mogelijk toebedelen

- Wettelijk opvolgend vruchtgebruik:
 - Nieuw sinds 1 september 2018 (art. 858*bis*, §3 oud BW)
 - Indien een echtgenoot tijdens zijn leven een schenking met voorbehoud van vruchtgebruik deed, erft de LLE van rechtswege dit vruchtgebruik indien:
 - reeds gehuwd op het ogenblik van de schenking gehuwd;
 - de overleden echtgenoot bezat op het ogenblik van zijn/haar overlijden nog steeds het vruchtgebruik

138

C. Partner zo weinig mogelijk toebedelen

➤ Wettelijk opvolgend vruchtgebruik:

- Nieuw sinds 1 september 2018 (art. 858*bis*, §5 oud BW)
 - Indien een echtgenoot tijdens zijn leven een schenking van de gezinswoning en de daarin aanwezige huisraad met voorbehoud van vruchtgebruik deed, erft de LLE van rechtswege dit vruchtgebruik indien:
 - reeds wettelijk samenwonende partner op het ogenblik van de schenking;
 - de overleden echtgenoot bezat op het ogenblik van zijn/haar overlijden nog steeds het vruchtgebruik
- Afwijken = mogelijk
 - Bij testament door de schenker
 - Door instemming LLE via een erfovereenkomst
 - (Afstand VG door schenker tijdens leven)
- Niet op voorhuwelijkse schenkingen!

139

C. Partner zo weinig mogelijk toebedelen

➤ Wettelijk opvolgend vruchtgebruik:

- Fiscale behandeling?
 - art. 2.7.1.0.2 VCF
 - erfbelasting is verschuldigd op een verkrijging van vruchtgebruik met toepassing van artikel 858*bis*, §3 en §4 oud BW, tenzij LLE of LLWSP (zie verder) heeft verzaakt aan voormeld vruchtgebruik
 - vrijstelling gezinswoning blijft van toepassing
 - gezinswoning op dag van het overlijden
 - geen aanleiding tot bijkomende taxatie
 - voortgezet vruchtgebruik = wettelijke terugval
→ wettelijk erfrecht: erfbelasting

140

C. Partner zo weinig mogelijk toebedelen

- Schenkingen voorafgaand aan het huwelijk: Dries heeft kinderen uit een eerste relatie, en gaat in september 2020 hertrouwen met Tatiana. Voorafgaand aan het huwelijk schenkt Dries de blote eigendom van de patrimoniumvennootschap aan de kinderen, ieder voor een gelijk deel → geen WTOV
- Afstand van VG: Dries schenkt tijdens het huwelijk met Tatiana de blote eigendom van een effectenportefeuille aan zijn kinderen. Enkele jaren later besluit Dries dat hij de inkomsten van de portefeuille niet langer nodig heeft, en hij doet afstand van zijn vruchtgebruik → geen WTOV.

141

C. Partner zo weinig mogelijk toebedelen

- Ontneming bij testament: Dries schenkt tijdens het huwelijk met Tatiana de blote eigendom van een effectenportefeuille aan zijn kinderen. Tatiana wordt niet betrokken bij de schenking. Dries ontnemt het WTOV van Tatiana bij testament → geen WTOV
- Afstand van WTOV: Dries schenkt tijdens het huwelijk met Tatiana de blote eigendom van een effectenportefeuille aan zijn kinderen. Tatiana wordt betrokken bij de schenking en doet afstand van het WTOV (conform art. 858bis, §5 oud BW) → geen WTOV. Opgelet! Erfovereenkomst!
- Valkeniersclausule: de echtgenoten kunnen bij huwelijkscontract een Valkeniersclausule opnemen waarbij de erfrechten van de LLE (incl. het WTOV) worden uitgesloten

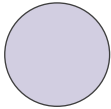

142

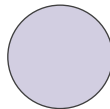
C. Partner zo weinig mogelijk toebedelen

3. Ze gaan wettelijk samenwonen

Vermogen Jan

Vermogen Mieke

=> Op het gebied van het samenwoningsvermogensrecht behoudt elke echtgenoot zijn onafhankelijkheid.

C. Partner zo weinig mogelijk toebedelen

- Erfrecht:
 - **Wettelijk erfrecht**: de LLWS erft het vruchtgebruik op de gezinswoning en de huisraad
 - Bij testament kan dit recht volledig worden ontnomen. De LLWS heeft dus geen **reservatair erfrecht**.

C. Partner zo weinig mogelijk toebedelen

- Invloed van schenkingen aan de kinderen
 - Voor 1 september 2018: betwist of LLWS inbreng verschuldigd was
 - Sinds 1 september 2018: geen inbreng verschuldigd door LLWS
- Wettelijk opvolgend vruchtgebruik
 - Nieuw sinds 1 september 2018 (art. 858*bis*, §4 oud BW): Indien een wettelijke samenwoner tijdens zijn leven een schenking van de gezinswoning met de daarin aanwezige huisraad met voorbehoud van vruchtgebruik deed, erft de LLWS van rechtswege dit vruchtgebruik indien:
 - Men op het ogenblik van de schenking reeds wettelijk samenwonend was;
 - De overleden wettelijk samenwonende op het ogenblik van zijn/haar overlijden nog steeds het vruchtgebruik bezat.

HYPOTHESES

D. Minderjarige niet-gemeenschappelijke kinderen

D. Minderjarige niet-gemeenschappelijke kinderen

Situatie: Jan heeft een minderjarige dochter uit een vorige relatie. De relatie met zijn ex-echtgenote en moeder van dit kind is zeer slecht en Jan wil niet dat zij inspraak krijgt op de goederen die zijn dochter erft bij zijn overlijden.

Regel: Bij het overlijden van Jan erft dochter (een deel van) zijn vermogen. Gelet op de minderjarigheid, krijgt de moeder:

➤ Ouderlijk gezag: geen afwijking mogelijk

- Oplossingen:
 - Men schenkt/legateert goederen waar men gedurende een periode (bijna) niet kan uit tuitreden.
 - Vb: financiële producten waarbij de uittreding, gelet op de kostprijs, bijna onmogelijk is

147

D. Minderjarige niet-gemeenschappelijke kinderen

- Oplossingen
 - Men schenkt/legateert het VG voor een bepaalde termijn aan een derde die men volledig vertrouwt. Het kind krijgt dan onmiddellijk de blote eigendom.
 - Wat als deze derde sterft voor het kind meerderjarig is?
 - Sommige beslissingen moeten door VG en BE samen genomen worden
 - Ouder heeft nog steeds het beheer op de blote eigendom van het goed en zou dit - mits machtiging vrederechter - kunnen verkopen
 - Daarom: via controlevehikel
 - Meestal maatschap
 - Concreet: men brengt de goederen eerst in en daarna schenkt/legateert men de deelbewijzen van het controlevehikel.
 - Statutair zaakvoerder = de schenker of een vertrouwenspersoon van de erflater

148

D. Minderjarige niet-gemeenschappelijke kinderen

- Ouderlijk vruchtgenot = het recht voor de beide ouders samen, of voor de ouder die exclusief belast is met de uitoefening van het beheer van de goederen van het kind, op de vruchten en inkomsten van de goederen van hun minderjarige en niet-ontvoogde kind(eren), onder last om onder meer te zorgen voor hun levensonderhoud, opvoeding en passende opleiding.
- Uitzonderingen op ouderlijk vruchtgenot:
 - Een ouder die ontzet is uit het ouderlijk gezag;
 - Een ouder die onwaardig is ten aanzien van zijn kind;
 - Ten aanzien van goederen die het kind zelf uit arbeid of nijverheid verworven heeft;
 - Ten aanzien van goederen die het kind uit schenking of testament heeft verkregen, met de uitdrukkelijke bepaling dat de ouder uitgesloten is van het ouderlijk vruchtgenot.

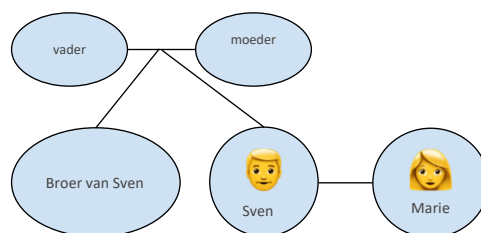
Successieplanning bij kinderloze koppels

Inleiding

- Successieplanning kinderloos koppel
 - Sven (68) en Marie (69) zijn sinds 1970 een koppel. Geen van beide had een kinderwens, dus er zijn geen afstammelingen. Sven heeft nog een broer waarmee hij een goede band heeft. Marie was de laatste tien jaar vrijwilligster in een kattenasiel. Haar dichtstbijzijnde familie is een achternicht.

- Verschil in wens eerststervende ← → langstlevende

- Aandachtspunten:
 - Burgerrechtelijk
 - Fiscaal

Overzicht

- I. Wettelijk erfrecht kinderloze erflater
- II. Huwelijkscontract
- III. Testament
- IV. Schenking (tussen echtgenoten) - pro memorie
- V. Beding van aanwas (broer/zus - partner) - pro memorie
- VI. Levensverzekering
- VII. (Omgekeerd) duolegaat
- VIII. Private stichting
- IX. Maatschap
- X. Zorgvolmacht

WETTELIJK ERFRECHT KINDERLOZE ERFLATER

153

Overzicht

- A. Het wettelijk erfrecht van de langstlevende partner wanneer een erflater kinderloos overlijdt
 - De erflater laat zijn echtgeno(o)t(e) na
 - De erflater laat zijn wettelijk samenwonende partner na
 - De erflater laat zijn feitelijk samenwonende partner na

- B. Het wettelijk erfrecht wanneer een alleenstaande erflater kinderloos overlijdt

154

Wettelijk erfrecht kinderloze erflater

A. Het wettelijk erfrecht van de langstlevende partner wanneer een erflater kinderloos overlijdt:

1. De erflater laat zijn echtgeno(o)t(e) na - art. 745bis oud BW:

- Onderscheid in erfrecht naargelang het gekozen huwelijksvermogensstelsel indien langstlevende echtgeno(o)t(e) (LLE) tot de nalatenschap komt met andere bloedverwanten dan afstammelingen:
 - Probleem: niet te verantwoorden onderscheid
 - gehuwd onder gemeenschapsstelsel: aandeel erflater in gemeenschappelijk vermogen in volle eigendom + eigen vermogen erflater in vruchtgebruik
 - gehuwd onder stelsel van scheiding van goederen: eigen vermogen erflater in vruchtgebruik

155

Wettelijk erfrecht kinderloze erflater

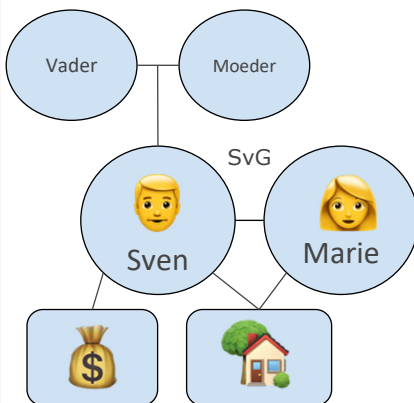
- Hervorming huwelijksvermogensrecht
 - Doelstelling: inconsistentie wegwerken door de LLE - ongeacht het gekozen huwelijksvermogensstelsel - de volle eigendom te laten erven van het vermogen dat men samen heeft opgebouwd
 - LLE erft de volle eigendom van het aandeel van de eerststervende dat exclusief tussen de echtgenoten in onverdeeldheid is
 - ! niet beperkt tot stelsel van scheiding van goederen

156

Wettelijk erfrecht kinderloze erflater

Huwelijksvermogensrechtelijk neutraal erfrecht voor LLE

- Voorbeeld. Woning in onverdeeldheid aangekocht tijdens het huwelijk, Sven en Marie kochten elk de onverdeelde helft
 - oVroeger:
 - Marie erft vruchtgebruik (geldsom en woning)
 - Ouders erven blote eigendom (geldsom en woning)
 - oNu:
 - Marie erft geldsom in vruchtgebruik en woning in volle eigendom
 - Ouders erven geldsom in blote eigendom

157

157

Wettelijk erfrecht kinderloze erflater

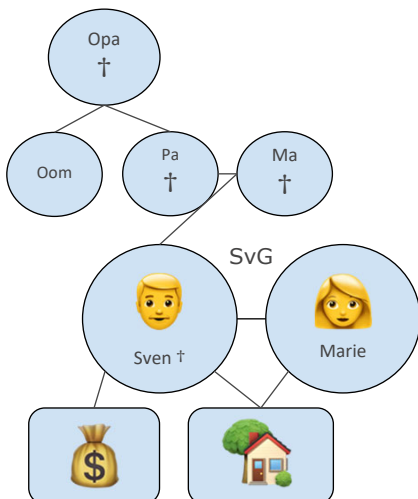
- Erfgerechtigden van de vierde orde verliezen hun erfrechtelijke roeping in samenloop met LLE:
 - Nieuw artikel 754/1 oud BW:
“Bloedverwanten in de zijlijn, andere dan broeders of zusters van de overledene of hun afstammelingen, erven niet wanneer de overledene een langstlevende echtgenoot nalaat. De verdeling van de nalatenschap bij helften, bedoeld in artikel 753 vindt niet plaats wanneer de overledene een langstlevende echtgenoot nalaat”

158

Wettelijk erfrecht kinderloze erflater

Erfgerechtigen in vierde orde verliezen hun erfrechtelijke roeping in samenloop met LLE

- Voorbeeld. Marie komt in samenloop met de oom van Sven tot de nalatenschap. Wie erft wat?
 - Vroeger:
 - Marie erft gehele nalatenschap in vruchtgebruik
 - Oom erft gehele nalatenschap in blote eigendom
 - Nu:
 - Marie erft gehele nalatenschap in volle eigendom
 - Oom wordt uitgesloten

159

159

Wettelijk erfrecht kinderloze erflater

Toegepast op voorbeeld

- Sven en Marie zijn gehuwd (huwelijksstelsel maakt niet uit): Sven heeft nog een broer waarmee hij een goede band heeft. Marie was de laatste tien jaar vrijwilligster in een kattenasiel. Haar dichtstbijzijnde familie is een achternicht.
 - Sven is LLE: samenloop met achternicht van Marie (vierde orde) → Sven erft alles in volle eigendom
 - Marie is LLE: samenloop met broer van Sven (tweede orde) → Marie erft gemeenschappelijk/onverdeeld vermogen in volle eigendom; VG op eigen vermogen voor Marie, BE voor broer

160

Wettelijk erfrecht kinderloze erflater

Wettelijk toegekend opvolgend vruchtgebruik LLE

- inbrengverplichting t.a.v. langstlevende echtgenoot wordt afgeschaft
 - wel nog van toepassing op schenkingen gedaan voor 1 september 2018
- kan het vruchtgebruik nog terecht komen bij langstlevende echtgenoot bij schenking na 1 september 2018
 - via techniek van het wettelijk toegekend opvolgend vruchtgebruik
 - erflater moet geschonken hebben onder voorbehoud van vruchtgebruik (ten voordele van zichzelf)
 - ten tijde van de schenking moet langstlevende hoedanigheid hebben van echtgenoot van de schenker
 - vruchtgebruik moet nog bestaan op ogenblik van overlijden
 - langstlevende echtgenoot mag bij leven van de erflater daar zelf niet aan verzaken (punctuele erfovereenkomst)

161

161

Wettelijk erfrecht kinderloze erflater

Wettelijk toegekend opvolgend vruchtgebruik LLE: belast in de erfbelasting?

- schenker kan het wettelijk toegekend opvolgend vruchtgebruik ontnemen via testament: maakt geen deel uit van het reservatair erfrecht van de langstlevende echtgenoot
- overgangsrecht: geen wettelijk toegekend opvolgend vruchtgebruik wanneer voor inwerkingtreding hervorming erfrecht werd geschonken met vrijstelling van inbreng t.o.v. de langstlevende echtgenoot
- Art. 2.7.1.0.2. VCF: erfbelasting is verschuldigd op een verkrijging van vruchtgebruik met toepassing van artikel 858*bis*, §3 en §4 oud BW, tenzij langstlevende echtgenoot of langstlevende wettelijk samenwonende partner heeft verzaakt aan voormeld vruchtgebruik
- Vrijstelling gezinswoning blijft van toepassing
 - gezinswoning op dag van overlijden
 - geen aanleiding tot bijkomende taxatie

162

162

Wettelijk erfrecht kinderloze erflater

Wettelijk toegekend opvolgend vruchtgebruik LLE: belast in de erfbelasting?

- Kritiek
 - inbrengverplichting t.a.v. langstlevende echtgenoot: fiscaal neutraal
 - wettelijk toegekend opvolgend vruchtgebruik beoogt langstlevende echtgenoot zijn levensstandaard te behouden, maar hiervoor moet erfbelasting worden betaald
 - het nieuwe verruimde erfrecht wordt op dit vlak fiscaal afgestraft
 - wat bij schenking met voorbehoud van vruchtgebruik aan echtgenote?

163

163

Wettelijk erfrecht kinderloze erflater

Wettelijk toegekend opvolgend vruchtgebruik LLE: belast in de erfbelasting?

- Terugval bedongen bij overeenkomst
 - voor 1 september 2018: art. 2.7.1.0.3, 3° VCF - fictiebepaling: schenkingen van roerende goederen onder opschortende modaliteit van overlijden van schenker worden belast in erfbelasting
 - terugval van vruchtgebruik werd belast in erfbelasting
 - sedert 1 september 2018: nieuwe toevoeging: "Het eerste lid, 3°, is niet van toepassing bij de realisatie van een beding van terugval die de erflater heeft bedongen in het voordeel van een derde voor een vruchtgebruik dat de erflater zich heeft voorbehouden"
 - desgevallend schenkbelasting
 - oplossing: schenking voor een buitenlandse notaris en risicoperiode overleven (sluiting kaasroute !!)

164

164

Wettelijk erfrecht kinderloze erflater

Wettelijk toegekend opvolgend vruchtgebruik LLE: belast in de erfbelasting?

- Aanwas bedongen bij overeenkomst
 - Niet belastbaar, want elke schenker wordt geacht ten behoeve van zichzelf te hebben bedongen (VLABEL SP 16092 d.d. 14 november 2016)
 - geen erfbelasting
 - geen schenkbelasting
- Conventionele terugval en conventionele aanwas: voorrang op wettelijk toegekend opvolgend vruchtgebruik?
 - aangewezen: WTOV ontnemen via testament of punctuele erfovereenkomst

165

165

Wettelijk erfrecht kinderloze erflater

- Optimaliseren is nodig
 - Huwelijkscontract
 - Beding van aanwas
 - Schenking (herroepbaar)
 - Testament (herroepbaar)
 - Levensverzekering

166

Wettelijk erfrecht kinderloze erflater

A. Het wettelijk erfrecht van de langstlevende partner wanneer een erflater kinderloos overlijdt:

2. De erflater laat zijn wettelijk samenwonende partner na:

- Wettelijk erfrecht: erfrechtelijk vruchtgebruik op de gezinswoning en het daarin aanwezige huisraad / recht op huur (art. 745octies oud BW)
 - ongeacht met wie LLWSP in samenloop komt
 - LLWSP mag geen afstammeling zijn van de erflater
 - Geen reservatair erfrecht → volledige onterving is mogelijk

167

Wettelijk erfrecht kinderloze erflater

Toegepast op voorbeeld

- Sven en Marie zijn wettelijk samenwonend
 - Sven is LLWSP: samenloop met achternicht van Marie (vierde orde) → Sven erft VG van gezinswoning; al de rest gaat naar achternicht
 - Marie is LLWSP: samenloop met broer van Sven (tweede orde) → Marie erft VG van gezinswoning; al de rest gaat naar broer

168

Wettelijk erfrecht kinderloze erflater

Wettelijk toegekend opvolgend vruchtgebruik wettelijk samenwonende partner

- langstlevende wettelijk samenwonende partner?
 - kan het vruchtgebruik op gezinswoning (en huisraad) voortzetten wanneer deze met voorbehoud van vruchtgebruik werd geschonken
 - langstlevende echtgenoot krijgt het wettelijk toegekend opvolgend vruchtgebruik op schenkingen van preferentiële goederen wanneer deze ten tijde van de schenking de hoedanigheid had van wettelijk samenwonende partner

169

169

Wettelijk erfrecht kinderloze erflater

- Samenwoners - samenlevingscontract
- Wettelijk samenwonenden
 - Vorm?
 - Moet notarieel

170

Wettelijk erfrecht kinderloze erflater

- Optimaliseren is nodig
 - Samenlevingsovereenkomst
 - Beding van aanwas
 - Schenking (niet herroepbaar)
 - Testament (herroepbaar)

171

Wettelijk erfrecht kinderloze erflater

- Inhoud samenlevingsovereenkomst?
 - Contractuele vrijheid, beperkt door openbare orde en goede zeden
 - Voordeel: solidariteit tussen partners voorzien rekening houdende met de omstandigheden (bv. aankoop OG, werken van één van de partners in de zaak van de andere, één van de partners staat in voor huishouden en opvoeding kinderen, ...)
 - Toegestaan: regeling over de inkomsten, vergoeding voor de partner die zorgt voor de huishouding en de opvoeding van de kinderen, verbintenis om in de toekomst lichamelijke roerende goederen (in het algemeen of specifiek) in onverdeeldheid aan te kopen
 - Niet toegestaan: overeenkomst mag de menselijke persoon niet betreffen, alleen zaken die in de handel zijn, kunnen het voorwerp van een overeenkomst uitmaken (bv. geen minimumduur van samenwoning opleggen, geen clausules die het beëindigen van de samenwoning bemoeilijken, ...).
- Wijzigbaarheid? Kan te allen tijde worden aangepast

172

Wettelijk erfrecht kinderloze erflater

A. Het wettelijk erfrecht van de langstlevende partner wanneer een erflater kinderloos overlijdt:

3. De erflater laat zijn feitelijk samenwonende partner na:

- Geen wettelijk erfrecht
- Toegepast op voorbeeld
- Sven en Marie zijn feitelijk samenwonend
 - Sven is LLFSP: samenloop met achternicht van Marie (vierde orde) → Sven erft niets, alles gaat naar achternicht
 - Marie is LLFSP: samenloop met broer van Sven (tweede orde) → Marie erft niets, alles gaat naar broer

173

Wettelijk erfrecht kinderloze erflater

- Optimaliseren is nodig
 - Samenlevingsovereenkomst
 - Beding van aanwas
 - Schenking (niet herroepbaar)
 - Testament (herroepbaar)

174

Wettelijk erfrecht kinderloze erflater

- Samenwoners - samenlevingscontract
- Feitelijk samenwonenden
 - Vorm?
 - Geen vormvereisten, kan onderhands
 - Inhoud?
 - Contractuele vrijheid, beperkt door openbare orde en goede zeden
 - Idem als voor wettelijk samenwonenden
 - Wijzigbaarheid? Kan te allen tijde worden aangepast

Wettelijk erfrecht kinderloze erflater

B. Het wettelijk erfrecht wanneer een alleenstaande erflater kinderloos overlijdt:

- Wettelijke devolutie: wie erft wat?

Orde	Wie	Meer concreet
EERSTE	de afstammelingen	kinderen, kleinkinderen, achterkleinkinderen
TWEEDE	de bevoorrechte ascendenten + de bevoorrechte zijverwanten	de ouders samen met de broers, zussen en hun afstammelingen
DERDE	de ascendenten (bloedverwanten in opgaande lijn)	de ouders als er geen broers of zussen (of hun afstammelingen) zijn, de grootouders en overgrootouders
VIERDE	de overige zijverwanten	ooms en tantes, neven en nichten, grootooms en groottantes

Wettelijk erfrecht kinderloze erflater

Toegepast op voorbeeld

- Sven overlijdt als langstlevende:
 - Alles vererft aan broer
- Marie overlijdt als langstlevende:
 - Alles vererft aan achternicht
- Ongeacht of de langstlevende al heeft geërfd van zijn/haar vooroverleden partner (familievermogen kan definitief uit familie verdwijnen)

HUWELIJKSCONTRACT

Wettelijk erfrecht kinderloze erflater

Gehuwden - planning bij huwelijkscontract

15 huwelijksvoordelen

- toebedeling van het gemeenschappelijk vermogen/onverdeeld vermogen aan LLE
 - Verblijvingsbedingen / keuzebedingen: geen reservataire erfgenamen → geen probleem van de theorie van de huwelijksvoordelen
- Toevoeging TIGV bij scheiding van goederen
- Contractuele erfstellingen
- Verrekenbedingen

179

179

TESTAMENT

180

15

toegevoegd

Naomi Van Laer; 22/09/2021

Testament - Algemeen

- Bij testament afwijken van het wettelijk erfrecht
- Beschikkingsvrijheid van een erflater: hangt af van reservataire erfgenamen
 - Op heden: ouders geen reservataire erfgenamen meer.
- Langstlevende echtgenoot:
 - reserve in vruchtgebruik
 - Enerzijds kan het vruchtgebruik op de gezinswoning, met inbegrip van de daarin aanwezige huisraad, niet worden ontnomen aan de langstlevende echtgenoot
 - Anderzijds heeft de langstlevende echtgenoot steeds recht op de helft van het vermogen van de erflater in vruchtgebruik
 - Tenzij Valkeniersclausule bij niet gemeenschappelijke kinderen
Hier niet van toepassing

181

Testament - Algemeen

- Onderscheid maken in testament:
 - Wat bij overlijden voor echtgenoot/partner (1) - bevoordeling LLP
 - Wat bij overlijden na echtgenoot/partner (2) - bevoordeling (ver) familielid / goed doel

182

Testament - Overlijden voor echtgenoot/partner

- Een kinderloze testator kan via een testament zijn nalatenschap ongeremd legateren aan zijn langstlevende (wettelijk of feitelijk) samenwonende partner of langstlevende echtgenoot
 - Hetzelfde kan worden bereikt via huwelijksvoordeel in huwelijkscontract
 - Onderscheid: testament = eenzijdig herroepbaar / HC = toestemming beide echtgenoten vereist

- Opgelet: bij overlijden langstlevende vererft alles naar de familie van de langstlevende echtgenoot, tenzij anders voorzien bij testament
 - Restlegaat
 - Niet mogelijk via huwelijkscontract

183

Testament - Overlijden voor echtgenoot/partner

- Fideïcommis de residuo (restlegaat)
 - Figuur van FCDR is als zodanig niet wettelijk geregeld
 - Maar wordt aanvaard door meerderheid van RS en RL
 - Wordt ook aanvaard door fiscus
 - Doel:
 - planning in meerdere generaties
 - vermijden dat goederen in handen vallen van bepaalde personen
 - (fiscale optimalisatie)
 - Nuttige toepassingen: kinderloze echtparen, samenwonenden zonder afstammelingen, behoud goederen in de bloedlijn, maar ook goede verdeling binnen het nieuwe gezin

184

Testament - Overlijden voor echtgenoot/partner

Voorbeeld: behoud goederen in de bloedlijn

- Sven en Marie zijn gehuwd onder wettelijk stelsel
- Ze hebben geen kinderen
- In het gemeenschappelijk vermogen bevinden zich aandelen van de patrimoniumvennootschap
- Bij overlijden Sven komen alle aandelen via zijn nalatenschap in VE toe aan Marie
 - gevolg: aandelen komen definitief toe aan Marie, zodat bij haar overlijden deze zullen vererven aan haar (wettelijke of testamentaire) erfgenamen
 - Aandelen van Sven komen na overlijden van Marie niet toe aan zijn familie tenzij Marie dit testamentair voorziet - geen zekerheid voor Sven

185

Testament - Overlijden voor echtgenoot/partner

Voorbeeld: behoud goederen in de bloedlijn

- om dit te vermijden kan Sven testament maken met fideïcommis de residuo
 - als bezwaarde wordt Marie aangeduid
 - bij haar overlijden zal het residuo toekomen aan een tweede begunstigde
 - bv. Bert, de broer van Sven
- zo blijven de aandelen van Sven in diens familie

186

Testament - Overlijden voor echtgenoot/partner

- Bij overlijden testator:
 - bezwaarde betaalt erfbelasting op volledig legaat
 - zonder rekening te houden met de fcd
 - aan tarief volgens verwantschapsband tussen testator en bezwaarde
- Bij overlijden bezwaarde:
 - overmelding in aangifte nalatenschap van de fideicommissaire goederen en van de verwachter(s) van het fcd
 - Nieuwe aangifte in te dienen door verwachter(s) (art. 3.3.1.0.6, eerste lid VCF)
 - tarief op datum van overlijden van de testator
 - volgens verwantschap tussen erflater en verwachter(s)

→ 2x erfbelasting verschuldigd (op het residuo)

187

Testament - Overlijden voor echtgenoot/partner

- Fiscale optimalisatie
- Kinderloze testator heeft zeer ruime beschikkingsvrijheid
- Opgelet: fiscale impact testament
- Oplossingen:
 - Planning vermogen tijdens het leven:
 - Schenking tussen echtgenoten (zie hierna)
 - Herroepbaar
 - Beding van aanwas (zie hierna)
 - Verzekering (zie hierna)
 - (Omgekeerd) duolegaat (zie hierna)
 - Private Stichting (zie hierna)

188

Testament - Overlijden na echtgenoot/partner

- Fiscaal ongunstig (tarief in de zijlijn / vreemden)
 - Oplossing:
 - (Omgekeerd) duolegaat (zie hierna)
 - Private Stichting (zie hierna)

IV

SCHENKING TUSSEN ECHTGENOTEN

Pro memorie - Schenking tussen echtgenoten

- Schenking aan echtgenoot/schenking tussen echtgenoten
 - Schenkingen tussen echtgenoten te allen tijde herroepbaar, tenzij schenking in huwelijkscontract
 - Enkel mogelijk voor 'eigen goederen'
 - gehuwd onder wettelijk stelsel (voorhuwelijkse goederen, goederen uit nalatenschap/schenking) of scheiding van goederen

V

BEDING VAN AANWAS

Pro memorie - Beding van aanwas

- Aanwas
 - = een kanscontract waarbij aandeel van eerststervende onder de opschortende voorwaarde van zijn vooroverlijden zal aangroeien bij de langstlevende.
- Beding tussen verkrijgers onderling
- Nuttig want geen automatisch erfrecht voor samenwoners
- Testament biedt geen zekerheid
- Fiscaal interessant: geen erfbelasting (wel registratiebelasting bij OG)

VI

LEVENSVZERKERINGEN

Levensverzekeringen

ABA-contracten

- *Vrouw sluit een levensverzekering af met haar man als verzekerd hoofd en **zichzelf** als begunstigde. Man overlijdt.*
 - Beding ten behoeve van zichzelf
 - Man is verzekerd hoofd → bij overlijden: uitkering aan LLE
Verzekeringnemer en begunstigde = LLE, art. 2.7.1.0.6 VCF wordt toegepast in nalatenschap van erflater
 - LLE wordt belast, maar de belastbare grondslag verschilt naar gelang de wijze waarop premies werden betaald
 - Wettelijk stelsel: vermoeden van gemeenschap: taxatie op ½
 - SvG/samenwonenden enz: geen taxatie

Levensverzekeringen

- Art. 2.7.1.0.6. VCF
- Polis komt (nog) niet tot uitkering bij het overlijden van de erflater
 - *“Als de erflater een contract had afgesloten op grond waarvan er pas een uitkering kan gebeuren na het overlijden van de erflater, worden de sommen, renten of waarden geacht kosteloos te worden verkregen, en geacht als legaat te zijn verkregen, naar gelang van het geval:
1° door de persoon die het levensverzekeringscontract afkoopt na het overlijden van de erflater, op het tijdstip van de afkoop;
2° door de persoon die de sommen, renten of waarden effectief verkrijgt na het overlijden van de erflater, op het tijdstip dat er een uitkering gebeurt.”*
- Geen onmiddellijke taxatie
- Taxatie wordt uitgesteld naar een latere “nieuwe gebeurtenis”
 - afkoop na het overlijden van de erflater
 - uitkering na het overlijden van de erflater

Levensverzekeringen

- “Nieuwe gebeurtenis”
 - Nieuwe aangifte
 - Art. 3.3.1.0.6 VCF - *“In de volgende gevallen moet binnen dezelfde termijnen als vermeld in artikel 3.3.1.0.5, § 2, een nieuwe aangifte ingediend worden bij de bevoegde entiteit van de Vlaamse administratie: (...)”*
 - 6° *in het geval van artikel 2.7.1.0.6, § 1, derde lid, als, naar gelang van het geval, het levensverzekeringscontract wordt afgekocht of er op grond van het contract een uitkering gebeurt.”*
 - Belastbare waarde
 - Art. 2.7.3.3.7 VCF - *“In de gevallen, vermeld in artikel 3.3.1.0.6, eerste lid, moet de waarde van de goederen op de dag van het vonnis, van de dading of van de gebeurtenis die het uitgangspunt vormt van de termijn voor de indiening van de aangifte, vermeld in artikel 3.3.1.0.6, vierde lid, als belastbare waarde worden aangegeven”*
 - Aldus niet afkoopwaarde op moment overlijden, maar wel afkoopsom/uitkering op datum afkoop.

197

Levensverzekeringen

- Polis komt (nog) niet tot uitkering bij overlijden van de erflater
 - VN = erflater + iemand anders
 - levensverzekering met 2 verzekeringnemers en meestal met 2 verzekerde hoofden
 - = A/B - A/B - C- structuur
 - vermijden dat begunstigde die nog geen uitkering ontving en deze mogelijk nooit zou ontvangen, erfbelasting moet betalen bij het overlijden van de eerste verzekeringnemer/erflater
 - bij overlijden eerste verzekeringnemer: geen uitkering → geen erfbelasting
 - bij overlijden tweede verzekeringnemer: uitkering → erfbelasting, maar 2 aangiften indienen:
 - nieuwe aangifte in nalatenschap eerststervende verzekeringnemer (nieuwe gebeurtenis) voor de helft van de uitkering + aangifte in nalatenschap van laatst gestorven verzekeringnemer voor andere helft van de uitkering
 - indien bijstortingen: uitsplitsing stortingen (verzekeringsmaatschappij)

198

Levensverzekeringen

Voorbeeld

Levensverzekeringscontract met 2 verzekeringnemers en als verzekerd hoofd de langstlevende van de verzekeringnemers. Na het overlijden van de eerste verzekeringnemer koopt de tweede verzekeringnemer de polis af.

- Geen uitkering bij overlijden van de eerste verzekeringnemer → geen onmiddellijke taxatie
- Tweede verzekeringnemer koopt levensverzekering af: nieuwe gebeurtenis in nalatenschap van eerste verzekeringnemer
 - nieuwe aangifte moet worden ingediend door tweede verzekeringnemer
 - art. 2.7.1.0.6 VCF zal worden toegepast op de helft van de afkoopsom
 - belastbare grondslag: helft (ongeacht wie de tweede verzekeringnemer is) omdat er wordt vanuit gegaan dat het beding uitgaat van elk van beide verzekeringnemers voor de helft
 - ongeacht het huwelijksvermogensstelsel waaronder de verzekeringnemers eventueel zijn gehuwd

199

Levensverzekeringen

Voorbeeld

Levensverzekeringscontract met 2 verzekeringnemers en als verzekerd hoofd de langstlevende van de verzekeringnemers. Na het overlijden van de eerste verzekeringnemer koopt de tweede verzekeringnemer de polis af.

Cijfervoorbeeld:

- op moment van eerste overlijden: polis = 100.000
- langstlevende verzekeringnemer koopt polis af: polis = 150.000
 - nieuwe aangifte moet worden ingediend door tweede verzekeringnemer
 - belastbare grondslag: helft afkoopsom = 75.000
- langstlevende verzekeringnemer koopt polis gedeeltelijk af, bv. 20.000
 - nieuwe aangifte moet worden ingediend door tweede verzekeringnemer
 - belastbare grondslag: helft afkoopsom = 10.000

200

Levensverzekeringen

Stel: Langstlevende verzekeringnemer heeft polis via verzekeringsgift geschonken aan de begunstigten, nadien kopen begiftigden af

- Geen taxatie bij overlijden eerste verzekeringnemer
- Op verzekeringsgift door langstlevende verzekeringnemer wordt schenkbelasting betaald (op waarde op datum schenking)
- Schenking van polis belet in principe niet dat art. 2.7.1.0.6 VCF van toepassing blijft
- Afkoop: nieuwe gebeurtenis in nalatenschap van eerste verzekeringnemer
 - art. 2.7.1.0.6 VCF zal worden toegepast op de helft van de afkoopsom in nalatenschap van eerste verzekeringnemer
 - billijkerwijze zou VLABEL ook de helft van de verkregen afkoopsom waarop schenkbelasting werd geheven, moeten aftrekken van de belastbare grondslag in de erfbelasting

Levensverzekeringen

- **VLABEL VB nr. 20013 d.d. 11 mei 2020**

Splitsing levensverzekeringopolissen

- Feiten
 - verzekering met 2 verzekeringnemers op het hoofd van de langstlevende verzekeringnemer
 - overdracht rechten aan LL verzekeringnemer → toepassing art. 2.7.1.0.6 VCF?
 - verzekeringsgift door de langstlevende verzekeringnemer (Y) → *quid* aftrekregeling?
 - splitsing van huidige polissen in afzonderlijke polissen → afkoop in nalatenschap van eerststervende verzekeringnemer (X)?

Levensverzekeringen

- **VLABEL VB nr. 20013 d.d. 11 mei 2020**

Splitsing levensverzekeringopolissen

- VLABEL

- overlijden X → overdracht van rechten van verzekeringnemer aan Y: geen erfbelasting overeenkomstig art. 2.7.1.0.6 VCF
- verzekeringsgift door Y aan begunstigen belet niet dat art. 2.7.1.0.6 VCF toepassing zal krijgen bij nieuwe gebeurtenis
- decretale aftrekregeling kan niet in nalatenschap van X worden toegepast, aangezien verzekeringsgift niet uitging van X
 - kritiek: schenkbelasting betaald op 100% → op aandeel X verrekenen met erfbelasting?
- splitsing polissen = afkoop → nieuwe gebeurtenis in nalatenschap van X en toepassing van art. 2.7.1.0.6 VCF

Levensverzekeringen

- Quid bij het overlijden van de verzekeringnemer?
 - bij overlijden van de verzekeringnemer wordt het contract bevroren tot de eindvervaldag
 - rechten van de verzekeringnemer worden niet vererfd door de erfgenamen
 - rechten kunnen wel overgedragen worden bij vooroverlijden van de verzekeringnemer

VII

(OMGEKEERD) DUOLEGAAT

205

Duolegaat

16 schaffen fiscale techniek duolegaat

206

16 Ontwerp van decreet wijziging VCF

geschrapt

Naomi Van Laer; 15/09/2021

VIII

PRIVATE STICHTING

Private Stichting

- Oprichting door één of meer natuurlijke personen of rechtspersonen
 - Tijdens het leven of bij testament (notarieel testament)
- Rechtspersoon met bepaald doel
 - Doel: begunstiging familieleden / belangeloze doelen
- Afgezonderd vermogen, behoort niet meer tot vermogen van de oprichter

Private Stichting

- Tarieven erfbelasting
 - Legaat aan een private stichting: 8,5% (igv schenking 5,5% tenzij bankgift)
 - Stichting wordt voorheen opgericht of bij authentiek testament
 - Nood aan nauwkeurige redactie statuten
 - Nieuw: bestuurder PS mag ook begunstigde zijn, indien dit in de statuten werd bepaald
 - Nieuw: legaat van meer dan 100k euro behoeft geen machtiging door Minister van Justitie meer
 - Uitkeringen door private stichting aan begunstigten zijn belastingvrij onder bepaalde voorwaarden

209

Private Stichting

- Fiscale aspecten
 - Uitkering aan de begunstigten van de Private Stichting
 - Discretionaire stichting: geen schenk- of erfbelasting
 - VLABEL VB 17040
 - Niet discretionaire stichting: mogelijk wel erfbelasting op grond van artikel 2.7.1.0.6 VCF
 - Letter of wishes

210

IX

MAATSCHAP

211

Maatschap

- **MAATSCHAP: VLABEL VB nr. 16046 d.d. 14 november 2016: *Schenking deelbewijzen maatschap onder last tot betaling rente aan schenkers***
 - feiten
 - maatschap
 - patrimoniumvennootschap en effectenrekening worden ingebracht in maatschap
 - duur van maatschap; het overlijden van de langstlevende van de ouders
 - ouders worden aangeduid als zaakvoerder
 - een aantal belangrijke beslissing op algemene vergadering worden genomen met goedkeuring van de zaakvoerder
 - schenking
 - van deelbewijzen van maatschap aan kinderen (voor een Nederlandse notaris)
 - in volle eigendom
 - last jaarlijkse rente aan schenkers (aanwas bij langstlevende)

212

Maatschap

- VLABEL
 - art. 2.7.1.0.7. VCF: niet van toepassing, aangezien het gaat om een vaste rente en het bedrag niet zo geformuleerd wordt dat het gelijkstaat met vruchtgebruik
 - art. 2.7.1.0.9. VCF: indien de last zo hoog oploopt dat het in feite geen schenking meer is, maar een contract ten bezwarende titel

Maatschap

- art. 2.7.1.0.3, 3° en art. 3.17.0.0.2 VCF
 - de gecombineerde constructie (oprichting maatschap en schenking),
 - duur maatschap tot overlijden van de langstlevende ouder,
 - de bedoeling dat de ouders de volledige controle over het vermogen van de maatschap behouden (zaakvoerderschap),
 - begiftigden handelingsonbekwaam m.b.t. de aanvaarding van de aan de schenking opgelegde voorwaarden
- = schenking onder opschortende voorwaarde of termijn die vervuld wordt ingevolge het overlijden van de schenker
 - aangehaalde niet-fiscale motieven (behoud controle over de goederen, beheer vermogen en behoud inkomstenstroom) bevestigen net de toepassing van fictiebepaling → geen tegenbewijs
 - bij overlijden van elke ouder zal de helft van de schenking belast worden in de erfbelasting (per kind ¼ volle eigendom)

Maatschap

- kritiek:
 - de inbreng in de maatschap heeft tot gevolg dat de goederen zelf uit het persoonlijk vermogen van de schenkers verdwijnen
 - de zaakvoerders beslissen in het belang van de burgerlijke maatschap en binnen de grenzen opgelegd door de statuten
 - het behoud van beheer en/of beschikking in hoedanigheid van zaakvoerder druist niet in tegen het principe van de onherroepelijkheid van de schenking
 - veel voorkomend niet-fiscaal motief: behoud van controle over de goederen, beheer over het vermogen en behoud van een inkomstenstroom
 - geen gelijkaardige gevolgen: onvoorwaardelijke, onmiddellijke en onherroepelijke eigendomsoverdracht
 - VLABEL grijpt de algemene antimisbruikbepaling aan om het toepassingsgebied van een bijzondere antimisbruikbepaling onbeperkt uit te breiden

Maatschap

Hof van Beroep Gent 1 december 2020; vernietiging VB nr. 16046 dd. 14.11.2016

- VLABEL heeft ten onrechte art. 2.7.1.0.9 VCF toegepast → onwettigheid
 - als een schenking geherkwalificeerd moet worden als een verkoop, betekent dit dat er gelijkwaardige prestaties voorliggen en is er dus géén bedekte bevoordeling
- systeem van bewijs en tegenbewijs wordt door VLABEL niet correct toegepast → onwettigheid
 - VLABEL moet bewijzen
 - dat de belastingplichtige een rechtshandeling heeft gekozen die in strijd is met de doelstellingen van een specifieke fiscale bepaling
 - die hoofdzakelijk bedoeld is om belasting te ontwijken
⇒ VLABEL heeft dit bewijs niet geleverd: het louter aantonen van een fiscaal voordeel voor de belastingplichtige is niet voldoende
 - belastingplichtige moet vervolgens niet-fiscale motieven aantonen voor zijn keuze van rechtshandeling

Maatschap

- **Gent 5 september 2018**

- zaakvoerder van een maatschap heeft beslissingsbevoegdheid en oefent vorm van controle uit over activa in maatschap
- zaakvoerder van maatschap moet het mandaat uitoefenen in het belang van de maatschap en niet louter in eigen belang
- kinderen-maten vragen de aanstelling van een voorlopig bewindvoerder om het bestuur en beheer van de maatschap waar te nemen (i.p.v. de statutaire zaakvoerder)
- hof van beroep Gent: indien er zich omstandigheden voordoen in de maatschap die haar werking op ernstige wijze verstoren, kan een voorlopige bewindvoerder worden aangesteld (als tijdelijke maatregel) om de belangen van de maatschap en haar maten te vrijwaren
- schenker-zaakvoerder heeft dus niet langer zonder voorbehoud de volledige controle over het maatschapsvermogen

Maatschap

Voorbeeld

- Jan (langstlevende partner) wenst de aandelen van zijn managementvennootschap reeds fiscaal gunstig over te dragen aan zijn neef Louis
- Jan wil evenwel tijdens zijn leven de controle over de vennootschap behouden

Maatschap

Voorbeeld

- Inbreng in Maatschap met Jan als zaakvoerder
 - Behouden beheer en zeggenschap
 - Mogelijkheid om de managementvennootschap te vervreemden

- Nadien schenking van de deelbewijzen
 - Aan 7% schenkbelasting
 - Tenzij gunstregeling familiebedrijf
 - Schenking met voorbehoud vruchtgebruik
 - Jan behoudt de inkomsten/opbrengsten
 - Bij overlijden Jan: vruchtgebruik dooft kosteloos uit, Louis wordt volle eigenaar
 - Geen erfbelasting

219

Maatschap

Voorbeeld

- Maatschap biedt ook de mogelijkheid om de opvolging van de vennootschap te regelen
- Indien bij overlijden van Jan, Louis nog te jong is kan een opvolgend zaakvoerder (tijdelijk) het beheer van de managementvennootschap op zich nemen.
- Zodra Louis een bepaalde leeftijd heeft bereikt kan hij mede-optreden als zaakvoerder in een college (met Jan of diens opvolger) om de vennootschap stapsgewijs beter te leren kennen.

220

X

ZORGVOLMACHT

221

Zorgvolmacht

- Zorgvolmacht - buitengerechterlijke bescherming
 - mogelijkheid om zelf een regeling inzake vermogen te voorzien voor wanneer men onbekwaam wordt in de toekomst (artikel 489 oud BW)
 - waarmee (naast het beheren van het vermogen en het beschermen van de persoon) desgevallend zelfs nog aan successieplanning kan gedaan worden op een ogenblik waarop de lastgever daartoe zelf niet meer in staat zou zijn.
 - contract van lastgeving (artikel 1984 - 2010 oud BW)
 - buitengerechterlijk → zonder tussenkomst van een rechtbank

222

Zorgvolmacht

Steeds meer mensen maken een 'zorgvolmacht' op:

“Met een zorgvolmacht duidt iemand één of meerdere personen aan die zijn vermogen zullen beheren op de dag dat hij wilsonbekwaam is.”

en

“Een zorgvolmacht biedt zekerheid voor enkele heel ingrijpende toekomstkeuzes”, zegt minister van Justitie Koen Geens (CD&V). ‘Op die manier kan iemand zijn toekomst grotendeels in handen houden op het moment dat hij wilsonbekwaam wordt.’ Zonder een zorgvolmacht is een vrederechter nodig om een bewindvoerder aan te stellen.”

Disclaimer

© The contents of this document (and any related slides and presentations) are the copyright of Cazimir CVBA. All the rights are reserved. The purpose of this document is to set out general advice and comments, and therefore specific legal advice must be taken before reliance is placed upon it in any particular circumstances. Where hyperlinks are provided to third party websites, Cazimir is not responsible for the content of such sites. To the extent information and opinions contained in this presentation have been obtained from public sources, these are believed to be reliable, but no representation, warranty or undertaking, expressed or implied, is made or given whether such information is accurate, reasonable, authentic, valid or complete and it should not be relied upon as such. Cazimir accepts no liability or responsibility for any direct or consequential loss arising from any use of the material contained in this presentation. It may not be passed on to any third party and no representation on behalf of Cazimir may be made in relation to such onward transmission. Nothing in this documentation may be contained in any presentation or other documentation produced by any other party without the prior written consent of Cazimir CVBA.

Bedankt!

Liesbeth Franck

Brussel – Gent – Antwerpen - Kortrijk

 02 255 87 00

 info@cazimir.be

 www.cazimir.be

